

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ อำนาจของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย:
กรณีศึกษาดีเกี่ยวกับครอบครัว

โดยมูฮัมหมัดซากี เจ๊ะหะ และคณะ

กันยายน 2555

รายงานวิจัยสมบูรณ์

โครงการ อำนาจของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย:
กรณีศึกษาดีเกี่ยวกับครอบครัว

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. มุฮัมมัดซากี เจ๊ะหะ
2. ซาการียา หะมะ
3. รอซีดะห์ หะนะกาแม

มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการวิจัยอำนาจของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย กรณีศึกษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย ตลอดจนขอบเขตอำนาจในคดีเกี่ยวกับครอบครัว อีกทั้งศึกษาอุปสรรคปัญหาอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ศาลศาสนาอิสลาม และศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียมีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามในรัฐอื่นๆ ของมาเลเซีย กล่าวคือโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แบ่งออก 3 ชั้น ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์

ผลการศึกษาพบอีกว่าศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลัมเปอร์ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวซึ่งโจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม ในเรื่องของการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว และคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ตลอดจนการเรียกร้องทรัพย์สินอันเกิดจากการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว ค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้ความดูแล การแบ่งหรือการเรียกร้องสินสมรส หนี้กรรม หรือการสูญเสียเมื่อใกล้ตาย การให้โดยเสน่หา การระงับหรือการชะงัก (บนบาน) การแบ่งมรดกที่มีหนี้กรรมและไม่มีหนี้กรรม การกำหนดผู้มีสิทธิในการรับมรดก และคดีอื่นๆ ที่กฎหมายหรือบทบัญญัติอื่นๆ กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามคือมีอำนาจอย่างจำกัดและทับซ้อนกับศาลแพ่งในบางคดี ความแตกต่างกันในกฎหมายและระบบการบริหารศาลศาสนาอิสลามระหว่างรัฐต่างๆ การขาดความพร้อมของผู้ให้บริการ กฎหมายกำหนดบทลงโทษไม่รุนแรงเพียงพอผู้ที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามนั้นขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตัวเองที่พึงมีตามกฎหมาย ความไม่เข้าใจของสังคมภายนอกต่อการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลาม จำนวนของผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามที่มีไม่เพียงพอ สังคมยังมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อการแต่งตั้งผู้พิพากษาหญิงที่ประจำในศาลศาสนาอิสลาม ค่าตอบแทนสำหรับผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามที่ต่ำกว่าค่าตอบแทนของผู้พิพากษาในศาลแพ่งทั่วไป การพัฒนาบุคลากรของศาลชะรีอะฮ์เป็นไปอย่างจำกัด ศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจที่จำกัด ในคดีมรดก

ผู้มาใช้บริการศาลส่วนใหญ่จะเป็นกรณีหญิงมาฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลบังคับอดีตสามีจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่า มีความพอใจต่อทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลาม เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตชานเมืองซึ่งมีการจราจรที่ไม่ติดขัด มีความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล ซึ่งบริการด้วยไมตรีจิต ไม่มีความลำบากใจที่จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองระบบในเวลาเดียวกัน เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐได้กำหนดขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามและศาลแพ่งไว้อย่างชัดเจน เห็นว่าบทลงโทษที่ถูกบัญญัติโดยกฎหมายนั้นมีความเหมาะสมแล้ว และเห็นควรแก้ไขบทลงโทษให้สอดคล้องกันทุกรัฐเพื่อมิให้เกิดความลักลั่น

ผู้มาใช้บริการศาลศาสนาอิสลามเห็นว่าควรให้มีการพัฒนาศาลศาสนาอิสลามโดยขยายขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามในคดีอื่นๆ มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญกำหนดโดยบัญญัติให้การก่อตั้งศาลศาสนาอิสลามเป็นอำนาจของสหพันธรัฐมิใช่อำนาจของแต่ละรัฐเหมือนในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อยกระดับสถานะความเป็นอยู่ของศาลศาสนาอิสลามให้เทียบเท่ากับศาลแพ่ง หรือสูงกว่าศาลแพ่งในฐานะที่มาเลเซียเป็นประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารใหม่ เพื่อเพิ่มความขลังและความสง่าของศาลในฐานะองค์กรพิทักษ์ความยุติธรรมของประชาชน ควรเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาให้เพียงพอต่อจำนวนคดี และเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของผู้พิพากษาของศาลศาสนาอิสลามโดยจัดให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่อง ผู้มาใช้บริการศาลส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการศาลศาสนาอิสลามมากกว่าศาลแพ่งในกรณีที่มีสิทธิเลือกใช้บริการศาลใดศาลหนึ่ง โดยได้อ้างเหตุผลของศาสนาเป็นหลัก

ผลการวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบคลุมคดีที่เกี่ยวกับครอบครัวทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในเขตสหพันธรัฐ นอกจากนั้นแล้วยังมีอำนาจพิจารณาคดีที่มีโทษคดีครอบครัวโดยตรงแต่เกี่ยวพันกับคดีครอบครัว เช่น คดีที่เกี่ยวกับการสังเวยเมื่อใกล้ตาย นอกจากนี้กฎหมายยังได้บัญญัติให้ศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการบริจาทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์ (วะกัฟ) การให้โดยเสน่หา การวะกัฟหรือการบนบาน (นะซัร) และที่สำคัญกฎหมายได้บัญญัติเพื่อรองรับอำนาจของศาลศาสนาในอนาคต โดยกำหนดอย่างกว้างๆ ศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาในคดีอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติมอบอำนาจไว้

จากการวิจัยนี้ทำให้เกิดนัยสำคัญที่มีต่อประเทศไทยคือ

1. เนื่องจากมุสลิมมีบทบัญญัติเฉพาะและแตกต่างกับศาสนาอื่นดังนั้นการตัดสินเมื่อเกิดข้อพิพาทในเรื่องครอบครัวและมรดกจึงต้องใช้บทบัญญัติที่ต่างกัน การแยกศาลออกเป็นเอกเทศ

ระหว่างศาสนากับศาลทั่วไปจึงเป็นวิธีการที่สมควรกระทำเพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องบทบัญญัติอิสลามทำหน้าที่ตัดสินในข้อพิพาทดังกล่าว

2. ประเทศมาเลเซียมีประชากรที่นับถือศาสนาหลายศาสนาด้วยกันถึงแม้ว่าจะมีประชากรที่เป็นมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ก็ตามแต่ก็ได้มีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เฉพาะเพื่อตัดสินข้อพิพาทของมุสลิมในเรื่องครอบครัวและมรดกรรมทั้งในคดีอาญาบางคดี เพราะมุสลิมมีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องนำหลักศาสนามาบังคับใช้ในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน และการตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นก็ไม่มีผลใดๆต่อศาสนิกอื่นถึงแม้ว่าจะมีข้อพิพาทในเรื่องครอบครัว มรดกหรืออาญากับผู้ที่เป็นมุสลิมก็ตามเพราะกฎหมายได้บัญญัติอย่างชัดเจนแล้วว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจตัดสินคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างมุสลิมด้วยกันเท่านั้น

ดังนั้นหากมีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในประเทศไทยขึ้นมาก็จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ที่เป็นศาสนิกอื่นที่มีใช่มุสลิมเพราะอำนาจของศาลชะรีอะฮ์จะบังคับเฉพาะผู้ที่เป็นมุสลิมเท่านั้น

3. ศาลศาสนาอิสลามควรมีการจัดตั้งหลายชั้นศาลเพื่อให้ผู้ที่รู้สึกว่าได้ได้รับความเป็นธรรมจากการตัดสินของศาลชั้นต้นสามารถที่จะทำการอุทธรณ์ต่อศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูงและชั้นอุทธรณ์ต่อไป โดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูงและศาลศาสนาชั้นอุทธรณ์มีสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นในกรณีที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง หรือยื่นตามคำพิพากษาของศาลศาสนาชั้นต้นหากเห็นว่าตัดสินได้ถูกต้องแล้ว

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในศาลยุติธรรมโดยบัญญัติให้คำพิพากษาของศาลจังหวัดถึงที่สุด ไม่สามารถอุทธรณ์และฎีกาในข้อกฎหมายอิสลามต่อไปได้ แต่สามารถอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงได้

4. ปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่งของศาลศาสนาในประเทศมาเลเซียคือ ความแตกต่างกันในการบริหารศาลระหว่างรัฐ เนื่องด้วยศาลศาสนาอยู่ภายใต้การดูแลของแต่ละรัฐดังนั้นกฎหมายที่บังคับใช้ในศาลของแต่ละรัฐนั้นบางครั้งจึงมีความแตกต่างกัน ดังเช่นในกรณีคำร้องขอแต่งงานมีภรรยาหลายคน (Polygamy) ความแตกต่างของเงื่อนไขการขอแต่งงานในกฎหมายของแต่ละรัฐไม่เหมือนกันทำให้บางคนถือโอกาส โดยการย้ายจากที่หนึ่งไปอยู่อีกที่หนึ่ง เพื่อใช้สำหรับการอนุมัติของการมีภรรยาหลายคนในรัฐด้วยเงื่อนไขง่ายๆ ปัญหาดังกล่าวสามารถที่จะแก้ไขและป้องกันได้หากว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่บังคับใช้ในประเทศไทยนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันช่องโหว่ลักษณะนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

5. ศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์นอกจากมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวโดยตรงแล้ว ยังมีอำนาจครอบคลุมคดีการให้โดยเสน่หา การระงับหรือการละชั่ว (บนบาน) อีกด้วย ตลอดจนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในบางฐานความผิด

ดังนั้นหากมีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามในประเทศไทยขึ้นมาก็ควรขยายขอบเขตอำนาจศาลในเรื่องข้างต้นด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมโดยตรง

บทคัดย่อ

เรื่อง	อำนาจของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาคดีเกี่ยวกับครอบครัว
คำสำคัญ	ศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ คดีครอบครัว

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาโครงสร้างของศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาขอบเขตอำนาจศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อศึกษาอุปสรรคปัญหาอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร ประเทศมาเลเซีย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียมีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างของศาสนาอิสลามในรัฐอื่นๆ ของมาเลเซีย โดยแบ่งออก 3 ชั้น ได้แก่ ศาสนาอิสลามขั้นต้น ศาสนาอิสลามขั้นสูง และศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ผลการศึกษายังพบอีกศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีครอบครัวซึ่งโจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม ตลอดจนการสังเวยเมื่อใกล้ตาย การให้โดยเสน่หา การระงับหรือการนะซร์ (บนบาน) การแบ่งมรดกที่มีพินัยกรรมและไม่มีพินัยกรรม การกำหนดผู้มีสิทธิในการรับมรดก และคดีอื่นๆ ที่กฎหมายหรือบทบัญญัติอื่นๆ กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม

ผลการศึกษายังพบอีกปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนากรุงกัวลาลัมเปอร์ ได้แก่ อำนาจทับซ้อนระหว่างศาลศาสนาอิสลามและศาลแพ่งในบางคดี ความแตกต่างกันในกฎหมายและระบบการบริหารศาลศาสนาอิสลามระหว่างรัฐต่างๆ ของมาเลเซีย การขาดความพร้อมของผู้ให้บริการ การกำหนดบทลงโทษที่ไม่รุนแรงของกฎหมาย ผู้มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลาม ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนเองพึงมี ความไม่เข้าใจของสังคมภายนอกต่อการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลาม การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลาม และทัศนคติด้านลบของสังคมต่อการแต่งตั้งผู้พิพากษาคือหน้าที่ประจำในศาลศาสนาอิสลาม เงินเดือนสำหรับผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามที่น้อยกว่าเงินเดือนของผู้พิพากษาในศาลแพ่งทั่วไป การพัฒนาบุคลากรที่เป็นไปอย่างจำกัดเมื่อเทียบการพัฒนาบุคลากรของศาลแพ่ง อำนาจที่จำกัดในคดีมรดก

ผลการศึกษายังพบอีกว่ากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการศาลส่วนใหญ่มาฟ้องร้องต่อศาลต่อศาลเพื่อบังคับให้อดีตสามีจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่า มีความพอใจในทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลาม และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล ไม่มีความลำบากใจที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับ และเห็นว่าบทลงโทษทางแพ่งมีความเหมาะสมแล้ว อีกทั้งเสนอควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อยกระดับสถานะความเป็นอยู่ของศาลศาสนาอิสลามให้เทียบเท่าหรือสูงกว่าศาลแพ่ง และเลือกที่จะใช้บริการศาลศาสนาอิสลามแทนที่ศาลแพ่งหากได้รับสิทธิให้เลือกระหว่างทั้งสอง

ABSTRACT

Topic Jurisdiction of Shariah Court of Kuala Lumpur, Malaysia : A Case Study of Family Cases

Key words Shariah Court of Kuala Lumpur, Family cases

This research aims to study the structure of the Shariah Court of Kuala Lumpur, Malaysia and to study its jurisdiction on family cases. The research also aims to study the problems arising from the operation of Shariah court of Kuala Lumpur relating to family cases and to study the group of people who use the Shariah Court of Kuala Lumpur services on family cases.

This study uses qualitative research methods. Documentary and field researches were used as a tool to collect the data. The results of study showed that the structure of Shariah court of Kuala Lumpur is similar to the structure of the Shariah courts in other states of Malaysia. Its structure are divided into three levels i.e., Shariah subordinate court, Shariah high court and Shariah appeal court. The study also found that Shariah court has jurisdiction in all cases relating to family cases in which the plaintiff and defendant are Muslims. The Shariah court also has jurisdiction above death-bed gifts, gifts inter vivos *wakaf* or *nazar*; division and inheritance of testate or intestate, determination of the persons entitled to share in the estate of a deceased Muslim or of the shares to which such persons are respectively entitled; or other matters in respect of which jurisdiction is conferred by any written law.

The study also found that there are several problems arising from the operation of Shariah court of Kuala Lumpur. They are the overlap jurisdiction between Shariah court and civil courts in some cases, differences in legal and administrative systems of Shariah court between the various states of Malaysia, the lack of readiness and knowledge of the people who come to obtain Shariah court services, less severe penalties imposed by the law, misunderstanding of the society towards the implementation of the Shariah courts, the appointment of judges in Shariah court, the negative attitude of the society towards the appointment of women judges in Shariah courts, salaries for Muslim judges are inferior to the salary of a judge of the Civil Court, improvement scheme for the Muslim judge is very limited compared to the civil judge and limited jurisdiction of Shariah court on inheritance cases.

The study also found that most people who come to court are filing the case to force the husband paying maintenance to the child after the divorce. They satisfy with the location of Shariah court and court officer services, they have no hardship to be governed by two laws and they opine that civil penalties imposed by Islamic law are appropriate. They also proposed to amend the laws to enhance the status of Shariah court to be equivalent or superior above civil court. Finally, they choose to use the Shariah court instead of the civil courts in case they are given the choice for using between these two courts.

กิตติกรรมประกาศ

การสรรเสริญทั้งหมดเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์ทรงอภิบาลแห่งสากลโลก การประสาทพรและความสันติจึงมีแด่ท่านศาสนทูตของพระองค์ วิจัยฉบับนี้จึงสำเร็จลุล่วงได้ด้วยการอนุญาติและความเมตตาจากอัลลอฮ์ และเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันต์ ดร.สายพิน ศุพุทธมงคล ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ แนวคิดและคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีคุณค่าให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบุคลากรของศาลศาสนาอิสลาม กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทุกคนที่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จนทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ที่ให้โอกาส กำลังใจและอนุญาตให้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ของมหาวิทยาลัยในการทำวิจัย

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มาใช้บริการศาลทุกท่านที่กรุณาให้การสัมภาษณ์จนทำให้วิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	(ข)
บทคัดย่อ.....	(ณ)
Abstract.....	(ซ)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ญ)
สารบัญ.....	(ฎ)
บทที่	

บทนำ

1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหาการวิจัย.....	4
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
	ระเบียบวิธีการวิจัย.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2	พัฒนาการการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย.....	8
	บทนำ.....	8
	พัฒนาการของประเทศมาเลเซีย.....	8
	ประวัติการเป็นประเทศอาณานิคมอังกฤษของมาเลเซีย.....	9
	ผลกระทบของการเป็นประเทศอาณานิคมต่อการใช้กฎหมายอิสลาม.....	11
	สถานะของกฎหมายอิสลามหลังมาเลเซียได้รับเอกราช.....	12
	กิจการศาสนาอิสลามเป็นอำนาจของรัฐ.....	14
	ประวัติความเป็นมาของการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย.....	15
	สถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย.....	16
	การบริหารกฎหมายอิสลาม.....	17
	ตารางที่เก้าแห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ.....	19
	ทนายความชรัอีย์.....	21
	สำนักงานงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ประจำรัฐ.....	21

3	ลักษณะโครงสร้างของศาสนาสานาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย.....	26
	ความเป็นมาของศาสนาสานาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซีย.....	26
	องค์กรศาสนาสานาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซียในปัจจุบัน.....	31
	โครงสร้างศาสนาสานาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซีย.....	32
	โครงสร้างศาสนาสานาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของกรุงกัวลาลัมเปอร์.....	36
4	โครงสร้างศาสนาสานาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของกรุงกัวลาลัมเปอร์.....	38
	ขอบเขตอำนาจของศาสนาสานาอิสลามแห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์.....	38
	อำนาจในคดีแพ่งของศาสนาสานาอิสลามชั้นต้น.....	40
	อำนาจในคดีแพ่งของศาสนาสานาอิสลามชั้นอุทธรณ์.....	40
	คดีเรียกร้องค่ามูตอะฮ์ ค่าอุปการะเลี้ยงดู และอำนาจปกครองบุตร.....	42
	คดีเรียกร้องอำนาจปกครองบุตร.....	43
	คดีเรียกร้องสินสมรส.....	44
	คดีอุทธรณ์เรียกร้องค่ามูตอะฮ์.....	45
	คดีอุทธรณ์คำพิพากษาเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิในการพบบุตร.....	46
5	ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาสนาสานาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์.....	48
	ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร.....	48
	ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	50
6	กลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการศาสนาสานาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์.....	55
7	สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และนัยต่อประเทศไทย.....	59
	บรรณานุกรม.....	69
	ภาคผนวก.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการใช้กฎหมายอิสลามสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเรื่อยมา ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้เขียนเกี่ยวกับข้อยกเว้นในการใช้กฎหมายอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า “ ข้อยกเว้นนี้คัดลอกมาจากประวัติเดิม ที่มีกรมทำชายพิจารณาตัดสินชาติจีนและมีกรมทำชายพิจารณาตัดสินชาติแขก ศาลทั้งสองตัดสินคดีตามกฎหมายและประเพณีของชนชาตินั้นๆ แต่สำหรับชนชาติจีนไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายหรือประเพณีห้ามมิให้มรดกเป็นการแน่นอน ศาลกรมทำชายจึงใช้กฎหมายไทยบังคับ แต่ชนชาติแขกนับถือศาสนาอิสลามมีกฎหมายและประเพณีแน่นอนในเรื่องห้ามมิให้มรดก ศาลกรมทำชายจึงใช้กฎหมายอิสลามบังคับ(อิสมาแอ อาลี, 2546 : 8)

สำหรับการบังคับใช้กฎหมายอิสลามลักษณะครอบครัวและมรดกในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยนั้นจะปรากฏเป็นหลักฐานครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2444 ใน “กฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120” ซึ่งมีทั้งหมด 32 ข้อ ข้อที่ 32 มีใจความว่า “ให้ใช้พระราชกำหนดกฎหมายทั้งปวงในความอาญาและความแพ่ง แต่ความแพ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามเรื่องห้ามมิให้มรดกก็ดี และเรื่องมรดกก็ดี ซึ่งคนนับถือศาสนาอิสลามเป็นทั้งโจทก์จำเลยหรือเป็นจำเลย ให้ใช้กฎหมายอิสลามในการพิจารณาพิพากษา และให้โต๊ะกาลีซึ่งเป็นผู้รู้และเป็นทีมนับถือในศาสนาอิสลามเป็นผู้พิพากษาตามกฎหมายอิสลามนั้น”

สำหรับการใช้กฎหมายอิสลามลักษณะครอบครัวและมรดกในปัจจุบันก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล พ.ศ. 2489 (อิสมาแอ อาลี 2546 : 8) ที่มีมติให้คณะกรรมการในการให้คำปรึกษาแก่ผู้พิพากษาเกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม มิใช่เป็นผู้ตัดสินชี้ขาดแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาถึงการใช้กฎหมายอิสลามตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จะเห็นว่ายังขาดรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารกฎหมายอิสลามอยู่เป็นอันมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศฟิลิปปินส์ ศรีลังกา สิงคโปร์ ซึ่งประเทศเหล่านี้ต่างก็มีชาวมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เช่นกัน กล่าวคือพระราชบัญญัติฉบับนี้เพียงแต่กำหนดให้นำเอากฎหมาย

อิสลามว่าด้วยกรอบครัมมรดกมาบังคับใช้แทนบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยกรอบครัมและมรดกเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหลักกฎหมายอิสลามที่จะนำมาบังคับใช้ และวิธีพิจารณาตามกฎหมายอิสลาม ตลอดจนองค์อื่นๆที่จำเป็นสำหรับการบริหารกฎหมายอิสลาม การใช้กฎหมายอิสลามจึงจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในศาลเท่านั้น ทำให้การใช้กฎหมายอิสลามขาดประสิทธิภาพ เป็นอุปสรรคต่อการที่จะส่งเสริมการดำเนินชีวิตภายใต้หลักศาสนาอิสลามของประชาชนชาวไทยมุสลิม (สมบูรณ์ พุทธจักร 2529 : จ)

ปัจจุบันจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความสนใจจากรัฐบาลในฐานะที่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาทางด้านการเมือง การปกครอง รัฐบาลจึงได้มีการวางแผน กำหนดโครงการและนโยบายเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับนโยบายการปกครองและการพัฒนานั้นรัฐบาลได้คำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับประเพณี การนับถือศาสนาอิสลามของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ และได้พยายามทุกวิถีทางที่จะหลีกเลี่ยงมิให้มีความขัดแย้งหรือกระทบกระเทือนความรู้สึกของประชาชนในเรื่องลัทธิศาสนา ในขณะที่รัฐบาลมีนโยบายการปกครองและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยถือเอาความเหมาะสมและความสอดคล้องกับประเพณีนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก แต่การใช้กฎหมายอิสลามเฉพาะในศาลเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นๆไม่อาจจะพิจารณาการใช้กฎหมายอิสลามเองได้ การมีข้อจำกัดเช่นนี้นับว่าเป็นการไม่คำนึงถึงสภาพความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่จะดำเนินไปตามหลักกฎหมายอิสลาม ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ก็คือ การใช้กฎหมายอิสลามอย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ เพราะการใช้กฎหมายอิสลามที่เหมาะสมนั้นจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยจะก่อให้เกิดการเร่งเร้ากระตุ้นเตือนให้มุสลิมเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของรัฐ การพัฒนาที่ไม่ได้รับความสนใจและความร่วมมือของประชาชนแล้วย่อมเชื่อได้ว่าการพัฒนานั้นย่อมจะต้องประสบกับความล้มเหลว และการใช้กฎหมายอิสลามในปัจจุบันยังไม่มีกรอบรองรับนโยบายของรัฐที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนใน 4 จังหวัดภาคใต้ เพราะการใช้กฎหมายอิสลามนั้นขาดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและสถาบันทางศาสนาอิสลามสำหรับการบริหารกฎหมายอิสลามจึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติจึงทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจรับรองสิทธิต่างๆของมุสลิมตามหลักกฎหมายอิสลามว่าด้วย กรอบครัมมรดกได้ ผลที่ติดตามมาก็คือความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐกับประชาชนชาวมุสลิม รัฐจึงขาดความร่วมมือจากประชาชน

ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทยและประชากรส่วนใหญ่ เป็นมุสลิม นับตั้งแต่อดีตมาประเทศมาเลเซียก็ได้มีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในการตัดสินคดีต่างๆหลังจากที่พระราชาริซดีในขณะนั้นได้เข้ารับอิสลามเมื่อปี ค.ศ 1409 แต่หลังจากที่ตกเป็นเมืองขึ้นของ

ประเทศอังกฤษระบบกฎหมายของประเทศมาเลเซียก็ได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยจำกัดขอบเขตการใช้กฎหมายอิสลามเฉพาะในเรื่อง การสมรส การหย่า มรดกและเรื่องลักษณะครอบครัวเท่านั้น (Mahmud Saedon, Othman 1998 : 224) ซึ่งในรัฐที่มีสุลต่านๆก็จะเป็นเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายอิสลามส่วนในรัฐที่ไม่มีสุลต่าน พระราชาธิบดี(yang di pertua agong) ก็จะเป็นผู้ใช้กฎหมายอิสลามในรัฐนั้น ในปัจจุบันได้มีการตั้ง ผู้พิพากษาภายในรัฐของแต่ละรัฐเพื่อเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายอิสลามในแต่ละรัฐจากการที่กฎหมายอิสลามได้ถูกจำกัดเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับครอบครัวและมรดกนั้นจึงทำให้อำนาจของศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซียลดลงไปด้วย

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในประเทศมาเลเซียมิใช่เป็นเพียงสถาบันหนึ่งที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามบัญญัติอิสลามเท่านั้นแต่ยังมีบทบาทในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับประชาชนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียอีกด้วย เช่น การทำให้เกิดสถาบันครอบครัวที่ยึดมั่นในหลักอิสลามพร้อมทั้งการดูแลให้อยู่ในหลักศาสนาอิสลาม การป้องกันความแตกแยกการล่มสลายของครอบครัว เป็นสถานที่ให้คำปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวแก่บุคคลที่สมรสแล้ว และบุคคลที่มีความประสงค์ที่จะสมรสเพื่อสามารถปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลักศาสนา เป็นสถานที่ร้องเรียนแก่บรรดาภรรยาที่ถูกหย่าในการเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดู หลังจากการหย่า เป็นสถานที่ในการไกล่เกลี่ยปัญหาครอบครัว ในเรื่องการสมรส การหย่าร้าง การฟ้องหย่า ฯลฯ เป็นสถานที่ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งอบายมุขต่างๆ เช่น การพนัน การดื่มสุรา ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่รัฐเมื่อได้รับการร้องขอจากทางรัฐ

จากบทบาทของศาลศาสนาอิสลามที่บังคับแก่มุสลิมในประเทศมาเลเซีย นั้น ซึ่งมีได้เป็นเพียงสถาบันที่ตัดสินใจคดีโดยใช้กฎหมายอิสลามเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงกิจการงานต่างๆของมุสลิมด้วย ประกอบกับความต้องการของประชาชนมุสลิมที่ต้องการให้มีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามขึ้นในประเทศไทยเพื่อประสิทธิภาพและความเป็นระบบในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของมุสลิมตามหลักกฎหมายอิสลาม คณะผู้วิจัยเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการวิจัยเรื่อง “อำนาจศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย: กรณีศึกษาคดีเกี่ยวกับครอบครัว” เพื่อเป็นกรณีศึกษาและเป็นแนวทางในการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามในประเทศไทยตามความต้องการของประชาชนมุสลิมต่อไปในอนาคต

ส่วนเหตุผลที่คณะผู้วิจัยได้เลือกศาลศาสนาอิสลามในกรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นพื้นที่ในการศึกษานั้น เนื่องจากเป็นศาลศาสนาอิสลามที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวงของประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีความพร้อมในเรื่องบุคลากรมากกว่าศาลศาสนาอิสลามในรัฐอื่นๆ ของประเทศมาเลเซีย

ปัญหาการวิจัย

1. ลักษณะโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ในประเทศมาเลเซียนั้นเป็นอย่างไร
2. ศาลศาสนาอิสลาม กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีอำนาจในการตัดสิน พิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวในเรื่องใดบ้าง
3. อุปสรรคปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีครอบครัว ของศาลศาสนาอิสลาม กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียนั้นมีอะไรบ้าง
4. ผู้ใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามมีความพึงพอใจและยอมรับในคำตัดสินของศาลศาสนาอิสลามเพียงใด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Farid Sufian Shuaib ได้เขียนหนังสือเรื่อง “Power and Jurisdiction of Syariah Court in Malaysia (อำนาจและขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย) โดยอธิบายถึงสถานะของอิสลามและศาลศาสนาอิสลามในมาเลเซีย โครงสร้างและการจัดองค์กรแห่งศาลศาสนาอิสลามตลอดจนขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องคดีแพ่งและคดีอาญา

Tajul Aris Ahmad Bustami และคณะ (2005) ได้เขียนตำราเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยอำนาจและวิธีพิจารณาคดีของศาลศาสนาอิสลาม(Kaedah Perundangan Bidang Kuasa dan Tatacara Mahkamah Syariah) โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามในคดีครอบครัวและมรดก อีกทั้งยังได้ศึกษาถึงกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลศาสนาอิสลามและการใกล้เคียงประนีประนอม ผลการศึกษาพบว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและมรดกของกลุ่มความที่เป็นมุสลิม อย่างไรก็ตามจะมีกรณีการขัดกับแห่งกฎหมายในคดีที่เกี่ยวข้องกับมรดก

Farid Sufian Shuaib, Tajul Aris Ahmad Bustami และ Modd Hisham Mohd Kamal ได้ร่วมกันเขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย (Administration of Islamic Law in Malaysia) หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงฐานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย กฎหมายอิสลามในศาลแพ่ง การจัดกันแห่งกฎหมาย สถาบันฟัตวาในมาเลเซีย ตลอดจนการบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซีย

Ahmad Hidayat Buang ในฐานะบรรณาธิการได้รวบรวมและเรียบเรียงบทความที่เขียนโดยนักวิชาการหลายท่านเป็นหนังสือเรื่อง “ศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย : ผลสัมฤทธิ์และความท้าทาย” (Mahkamah Syariah di Malaysia : Pencapaian dan Cabaran) บทความในหนังสือเล่มนี้ได้เขียนถึงศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซียในด้านผลสัมฤทธิ์และความท้าทายกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาปัญหาการขัดกันแห่งอำนาจหน้าที่กับศาลแพ่งทั่วไป

Ahmad Ibrahim และ Ahilemah Joned ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับระบบกฎหมายของประเทศมาเลเซีย (The Malaysian Legal System) ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงระบบกฎหมายของประเทศมาเลเซียทั้งหมด รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย โดยได้ศึกษาถึงสถานะของศาสนาอิสลามภายใต้รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการใช้กฎหมายอิสลาม องค์กรมุสลิมที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลาม ตลอดจนโครงสร้างและขอบเขตอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในประเทศมาเลเซีย

Ahmad Ibrahim ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย (Pentadbiran Undang-Undang Islam Di Malaysia) หนังสือเล่มนี้ได้ศึกษาถึงการบังคับใช้กฎหมายครอบครัวอิสลาม กฎหมายอาญาอิสลามและวิธีพิจารณา ตลอดจนการบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในประเทศมาเลเซีย

Ramizah Wan Muhammad ได้เขียนวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตสาขากฎหมายที่มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ ประเทศมาเลเซีย (International Islamic University Malaysia) ปี ค.ศ. 2006 เกี่ยวกับการบริหารกฎหมายอิสลามว่าด้วยการศาลในประเทศอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาระบบศาลอิสลามที่ประเทศมาเลเซีย (The Administration of Islamic Judicial System in Asian Countries With Particular Reference to Malaysia) วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ศึกษาถึงการบริหารการศาลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศอาเซียน เช่น ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน อินโดนีเซีย ตลอดจนประเทศมาเลเซียเอง โดยให้น้ำหนักการศึกษาระบบการศาลอิสลามประเทศมาเลเซียเป็นพิเศษ

Zaini Nasohah ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการบริหารกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ก่อนและหลังได้รับเอกราช (Pentadbiran Undang-Undang Islam Di Malaysia : Sebelum dan Menjelang Merdeka) หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีต จนได้รับเอกราช ตลอดจนฐานะของอิสลามภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ

เอกสารที่ได้กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่าเป็นแหล่งอ้างอิงสำคัญของวิจัยฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยยังได้อ้างอิงเอกสารอื่นๆ อีกนอกเหนือจากเอกสารดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาขอบเขตอำนาจศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว
3. เพื่อศึกษาอุปสรรคปัญหาอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว
4. เพื่อศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงโครงสร้างของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
2. ทราบถึงขอบเขตอำนาจศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว
3. ทราบถึงอุปสรรคปัญหาอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว
4. ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการที่มีต่อศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
5. เป็นข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการจัดตั้งศาสนาอิสลามในประเทศไทย เพื่อความสมบูรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกซึ่งเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2489
6. เป็นเอกสารทางวิชาการที่สามารถใช้ในการอ้างอิง เพื่อศึกษาโครงสร้างและขอบเขตอำนาจของศาสนาอิสลามประเทศมาเลเซีย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารและวิจัยภาคสนาม เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูล

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยเอกสารจะศึกษาข้อมูลจากหนังสือที่เขียนโดยนักวิชาการตลอดจนงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้าง ขอบเขตอำนาจของศาสนาอิสลาม

การวิจัยภาคสนาม

การวิจัยภาคสนามจะสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย ผู้พิพากษาในทุกชั้นศาลของศาสนาอิสลาม เกี่ยวกับโครงสร้าง ขอบเขตอำนาจของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับครอบครัว อุปสรรคปัญหา ในการดำเนินการ ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการในศาสนาอิสลามถึงความพึงพอใจในการให้บริการของศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์และการสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตลอดจนการประมวลวิเคราะห์จากเอกสารและหลักฐานต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อมูล แล้วนำเสนอในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศาสนาอิสลาม เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของมุสลิมที่เกี่ยวข้องกับสถานะครอบครัว ตลอดจนคดีอาญาอิสลามบางประเภท โดยมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า “ศาลชะรีอะฮ์” (Syariah Court)
2. คดีครอบครัว เป็นคดีที่เกี่ยวกับสถานะทางครอบครัว เช่น การสมรส การหย่า การฟ้องหย่า ความสัมพันธ์ฉันท์สามีภรรยา ฯลฯ ซึ่งมีมุสลิมเป็นโจทก์และจำเลย
3. กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นเมืองหลวงของประเทศมาเลเซียซึ่งมีเขตพื้นที่ที่มีได้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐใดรัฐหนึ่งของมาเลเซีย แต่เป็นเขตพื้นที่สหพันธรัฐ (Federal Territory) เช่นเดียวกับปุตราจายา (Putra Jaya) และลาบูวัน (Labuan)

บทที่ 2

พัฒนาการการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ในบทนี้จะศึกษาถึงพัฒนาการของประเทศมาเลเซีย ประวัติความเป็นมาของการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ผลกระทบของการเป็นประเทศอาณานิคมต่อการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย สถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ตลอดจนการจัดทำประมวลกฎหมายอิสลาม กิจการศาสนาอิสลามเป็นอำนาจของรัฐ ประวัติความเป็นมาของการใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย สถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย สถานะของกฎหมายอิสลามตามรัฐธรรมนูญมาเลเซีย การจัดทำประมวลกฎหมายอิสลาม หมายความชรัยี้ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

บทนำ

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีพลเมืองที่ประกอบด้วยหลายเชื้อชาติและศาสนา มีประชากรทั้งหมดประมาณ 26,640,000 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่เป็นพลเมืองเชื้อชาติมาเลย์และนับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีประมาณ 61.6 % ส่วนประชากรเชื้อชาติจีนและอินเดียเป็นชนกลุ่มน้อยมีประมาณ 23.3 % และ 7 % ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีประชากรเชื้อชาติอื่นๆ รวมกันอีกประมาณ 8.1 % (www.statistics.gov.my) ด้วยเหตุที่ประชากรมาเลเซียมีหลากหลายเชื้อชาติ ดังนั้นระบบการเมืองการปกครอง ตลอดจนระบบกฎหมายของมาเลเซียจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งนโยบายของความปรองดองและความมั่นคงทางการเมือง (Social Harmony and Political Stability) จึงทำให้ประเทศมาเลเซียมีระบบกฎหมายที่หลากหลายและซับซ้อน ซึ่งสะท้อนความเป็นพหุสังคมที่หลากหลายด้วยวัฒนธรรม (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 190)

พัฒนาการของประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนของพื้นที่ โดยมีทะเลจีนใต้กั้น ส่วนแรกคือคาบสมุทรมาเลย์ มีพรมแดนทิศเหนือติดกับประเทศไทย ส่วนทิศใต้ติดกับประเทศสิงคโปร์ ส่วนที่สองคือพื้นที่ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะบอร์เนียว มีพรมแดนทิศใต้ติดประเทศอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไน ชื่อของประเทศมาเลเซียถูก

กำหนดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1963 โดยประกอบด้วยสหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ ซาบาห์ ซาราวัก และบรูไน คำว่ามาเลเซียนี้เดิมเคยถูกใช้เรียกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นหมู่เกาะมาก่อน ดังปรากฏหลักฐานจากแผนที่ซึ่งตีพิมพ์ในซิดาโกเมื่อปี ค.ศ. 1914 ในการตั้งชื่อประเทศมาเลเซียนั้นมีการนำเสนอชื่ออื่นๆ ที่หลากหลายก่อนที่จะได้ผลสรุปให้ใช้ชื่อมาเลเซีย (<http://th.wikipedia.org/wiki>)

ปัจจุบันประเทศมาเลเซียประกอบด้วยรัฐ 13 รัฐและปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รูปแบบรัฐสภา มีรูปแบบในการปกครองคล้ายอังกฤษกับสหราชอาณาจักร ประมุขแห่งรัฐมีตำแหน่งเป็นพระราชาธิบดี มาเลเซียแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 รัฐ และ 3 เขตพื้นที่แห่งสหพันธรัฐ (federal territories) รัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซียประกอบดังต่อไปนี้

1. รัฐกลันตัน (Klantan) มีเมืองหลวงชื่อ โกตาบารู (Kota Bahru)
2. รัฐเคดาห์ (Kedah) มีเมืองหลวงชื่อ อลอร์สตาร์ (Alor Star)
3. รัฐตรังกานู (Trangganu) มีเมืองหลวงชื่อ กัวลาตรังกานู (Kuala Trangganu)
4. รัฐเนกรีเซมบีลัน (Negri Sembilan) มีเมืองหลวงชื่อ สเรมบัน (Seremban)
5. รัฐปาหัง (Pahang) มีเมืองหลวงชื่อ กวนตัน (Kuantan)
6. รัฐเปอรลิส (Perlis) มีเมืองหลวงชื่อ กังการ์ (Kangar)
7. รัฐปีนัง (Penang) มีเมืองหลวงชื่อ จอร์จทาวน์ (Gorge Town)
8. รัฐเปรัก (Perak) มีเมืองหลวงชื่ออีโปห์ (Ipoh)
9. รัฐมะละกา (Melaka) มีเมืองหลวงชื่อมะละกา (Melaka)
10. รัฐยะโฮร์ (Johor) มีเมืองหลวงชื่อยะโฮร์บารู (Johor Baru)
11. รัฐสลังงอร์ มีเมืองหลวงชื่อ ชาห์อาลัม (Shah Alam)
12. รัฐซาบาห์ (Sabah) มีเมืองหลวงชื่อโกตากินาบาลู (Kota Kinabalu)
13. รัฐซาราวัก (Serawak) มีเมืองหลวงชื่อกูจิง (Kucing)

ส่วนดินแดนที่เป็นสหพันธรัฐ ได้แก่ กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur) ปูตราจาया (Putra Jaya) และ ลาบูวัน (Labuan) กัวลาลัมเปอร์และปูตราจาयाตั้งอยู่ในมาเลเซียตะวันตก ส่วนลาบูนตั้งอยู่ในมาเลเซียตะวันออก

ประวัติการเป็นประเทศอาณานิคมอังกฤษของมาเลเซีย

ปีนังเป็นรัฐแรกที่ตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1786 บริษัทอินเดียตะวันออก (East India Company) ซึ่งมี Sir Francis Light เป็นตัวแทนได้รับการส่งมอบ

เกาะปีนังจากสุลต่านอับดุลลอฮ์ Sultan Abdullah กษัตริย์แห่งรัฐเคดาห์ (Kedah) ซึ่งหวังการสนับสนุนจากอังกฤษในการเผชิญหน้ากับศัตรูทั้งภายในและภายนอก (Jessy Joginder Singh, 1961: 31) ต่อมาในปี ค.ศ. 1819 Stamford Raffles ได้ทำสนธิสัญญากับ Temenggong Abdul Rahman แห่งรัฐยะโฮร์และ Sultan Hussein แห่งรัฐรีแว (Riau)¹ เนื้อเกาะสิงคโปร์ (K.G.Tregonning, 1964 : 99-100) ในปี ค.ศ. 1824 อังกฤษมีอำนาจเบ็ดเสร็จเหนือเกาะปีนัง รัฐมะละกาและเกาะสิงคโปร์ ผ่านสนธิสัญญา Anglo-Dutch และสนธิสัญญาอื่นๆ ด้วยเหตุนี้การบริหารจัดการสามรัฐดังกล่าวเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งรู้จักในนาม “รัฐช่องแคบ (Strait Settlements)” โดยผู้สำเร็จราชการเมืองขึ้นอังกฤษแห่งอินเดีย (Governor General of India) จนถึงปี ค.ศ. 1830 (C.M. Turnbull, 1972 : 54-55)

ในปี ค.ศ. 1874 ได้มีการทำสนธิสัญญาปังกอร์ (Pangkor Treaty) ระหว่างสุลต่านอับดุลลอฮ์ (Sultan Abdullah) แห่งรัฐเปรักกับผู้สำเร็จราชการอังกฤษแห่งรัฐช่องแคบ เซอร์ แอนดริว คลาร์ก (Sir Andrew Clarke) สนธิสัญญานี้เกิดขึ้นเนื่องจากเกิดการต่อสู้แย่งชิงเหมืองของผู้อพยพเหมืองชาวจีน และการแย่งชิงอำนาจปกครองระหว่างสุลต่านอับดุลลอฮ์ (Sultan Abdullah) และราชา อิสมาอิล (Raja Ismail) ส่งผลให้คณะปกครองอังกฤษในสมัยนั้นเข้ามาแทรกแซง (J.Kennedy, 1993 : 168) และครั้งนั้นมีการลงนามในสนธิสัญญานี้ คณะปกครองอังกฤษโดยเซอร์ แอนดริว คลาร์ก (Sir Andrew Clarke) ได้สถาปนาสุลต่านอับดุลลอฮ์ ขึ้นเป็นเจ้าผู้ครองรัฐภายใต้ข้อตกลงให้อังกฤษเข้ามาอยู่อาศัยได้ นอกจากนั้นสุลต่านอับดุลลอฮ์ยังได้แต่งตั้งคณะปกครองอังกฤษเป็นที่ปรึกษาในทุกกิจการยกเว้นกิจการที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลามและประเพณีแห่งท้องถิ่นเท่านั้น (Emily Sadka, 1991 : 47-48)

สนธิสัญญาปังกอร์ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้อังกฤษเข้าไปแทรกแซงกิจการของรัฐมลายู การก่อตั้งสำนักงานคณะปกครองอังกฤษเป็นการแทรกแซงอย่างไม่เป็นทางการของคณะปกครองอังกฤษเหนือกิจการรัฐมลายู ต่อมารัฐมลายูอื่นๆ ได้ตามรัฐเปรักในการให้มีสำนักงานคณะปกครองอังกฤษในรัฐของตนเอง เป็นเหตุทำให้อังกฤษเข้าไปแทรกแซงกิจการของรัฐสลังงอร์ ในปี ค.ศ. 1875 รัฐเนกรีเซมบีตันในปี ค.ศ. 1886 และรัฐปาหังในปี ค.ศ. 1888 ตามลำดับ (J.M. Gullick, 1992 : 21)

ในปี ค.ศ. 1895 ได้มีการก่อตั้งสหพันธรัฐมลายูขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการรัฐเปรัก สลังงอร์ เนกรีเซมบีตันและรัฐปาหังขึ้นมา รัฐที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้การดูแลของผู้สำเร็จราชการ

¹ ปัจจุบัน Riau เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศอินโดนีเซียซึ่งตั้งในใจกลางแห่งเกาะสุมาตรา อยู่ติดกับช่องแคบมะละกา

อังกฤษประจำภูมิภาค (Resident General) ในขณะที่รัฐมลายูอื่นๆ เช่น กลันตัน ยะโฮร์ เคาห์ เปอร์ลิส และตรังกานูมิได้อยู่ภายใต้สหพันธรัฐดังกล่าว แต่อยู่ภายใต้การปกครองประเทศสยาม จนถึงปี ค.ศ. 1909 ยกเว้นรัฐยะโฮร์ เมื่ออังกฤษได้ทำสนธิสัญญากรุงเทพ (Bangkok Treaty)² เมื่อปี ค.ศ. 1909 ส่งผลทำให้รัฐกลันตัน รัฐเคดาห์ รัฐเปอร์ลิส และรัฐตรังกานูตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ (J.M. Gullick, 1992 : 235) ส่งผลทำให้อังกฤษสามารถควบคุมรัฐมลายูทั้งหมดอย่างเบ็ดเสร็จถึงแม้ว่าอังกฤษประกาศว่าจะไม่แทรกแซงในกิจการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามและประเพณีแห่งท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติอังกฤษได้ควบคุมกิจการของรัฐมลายูทั้งหมดอย่างเบ็ดเสร็จ (Ahmad Ibrahim, 1992 : 295)

ผลกระทบของการเป็นประเทศอาณานิคมต่อการใช้กฎหมายอิสลาม

ก่อนการเข้ามาของอังกฤษ กฎหมายอิสลามเป็นกฎหมายแห่งชาติมาเลเซีย (Ahmad Ibrahim, 1992 : 295) อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญาปีงอร์และสนธิสัญญาอื่นๆ ที่ทำหลังจากนั้นได้ทำให้รัฐบาลอังกฤษเข้าไปแทรกแซงการบริหารกิจการทั้งหมดของประเทศ รวมทั้งกฎหมายอิสลามด้วย (Zaini Nasohah, 2004 : 3-4)

ในระยะแรกอังกฤษพยายามหลีกเลี่ยงการแทรกแซงการใช้กฎหมายอิสลามในรัฐมลายูทั้งหลาย แต่ในความเป็นจริงแล้ว กฎหมายจะไม่มีผลบังคับใช้หากปราศจากความเห็นชอบสภาแห่งรัฐ (State Council) ซึ่งสภาดังกล่าวมาโดยผู้สำเร็จราชการอังกฤษ และเป็นที่น่าสังเกตว่าสภาแห่งรัฐมีอำนาจในการตัดสินใจการบริหารกิจการบางอย่างที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอิสลาม เช่น การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือน ตลอดจนการพักงานและการปลดออกจากราชการ (Emily Sadka, 1991 : 262)

หลังการก่อตั้งสหพันธรัฐมาลายา ได้มีการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการศาลเมื่อปี ค.ศ. 1948 ปรากฏว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้กล่าวถึงศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เข้าไปอยู่ในโครงสร้างของศาลแห่งสหพันธรัฐ แต่ถูกลดระดับกลายเป็นศาลประจำรัฐเท่านั้น (Hashim Kamali, 1995 : 155) ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการลดระดับความสำคัญของกฎหมายอิสลามให้เป็นอำนาจของรัฐเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 1937 อังกฤษได้ประกาศใช้กฎหมายแพ่งอย่างเป็นทางการ (G.W.Bartholomew, 1965 : 12-15) ต่อมาในปี ค.ศ. 1951 กฎหมายแพ่งได้ถูกบังคับใช้ในรัฐมลายูที่มีได้อยู่ในสหพันธรัฐ การรับกฎหมายอังกฤษมาใช้มีความชัดเจนหนึ่งปีก่อนรับเอกราช โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติว่า

² สนธิสัญญากรุงเทพ หรือ Bangkok Treaty มีอีกชื่อหนึ่งคือ Anglo-Siamese Treaty

ด้วยกฎหมายแพ่ง ค.ศ. 1956 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 1962 ศาลแห่งมาลาयाประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายจารีตประเพณีและกฎแห่งความยุติธรรม (Rules of Equity) ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายแพ่ง ค.ศ. 1956 โดยปราศจากกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Ahmad Ibrahim, 1992 : 295)

M.B. Hooker ได้กล่าวว่าการประกาศใช้กฎหมายอังกฤษและการจำกัดกฎหมายอิสลามมิได้มีสาเหตุมาจากความไร้อารยธรรม และความไม่มีระบบหรือความป่าเถื่อนไร้สิทธิมนุษยชน ของกฎหมายอิสลาม แต่มาจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ (Rahimin Affandi, 2000 : 340) แท้จริงการก่อตั้งสำนักปกครองของอังกฤษในรัฐมลายูมีจุดมุ่งหมายหลักคือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทอินเดียตะวันออก (East India Company) และเพื่อแข่งขันกับบริษัท Verenigde-Oost Indische Compagnie (VOC) ของดัตช์ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ที่บาตาเวีย (Batavia) นอกจากนี้อังกฤษยังเชื่อว่าศาสนาอิสลามจะเป็นอุปสรรคของอังกฤษในการเข้าไปมีอำนาจในประเทศมาเลเซีย ดังนั้นอังกฤษจึงพยายามทุกวิถีทางในการปรับเปลี่ยนสังคมมาเลเซียให้เป็นกลายเป็นประเทศเชลลัวร์ หรือประเทศที่แยกกิจการทางโลกกับกิจการทางศาสนา (T.Manning, 1968 : 46-47)

สถานะของกฎหมายอิสลามหลังมาเลเซียได้รับเอกราช

มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 พร้อมๆ กับรับรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐที่จัดทำโดยอังกฤษ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้บัญญัติถึงการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แต่ในความเป็นจริงแล้วอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติถูกหลอมเข้าไปด้วยกัน กล่าวคือฝ่ายบริหารมาจากเสียงข้างมากของฝ่ายนิติบัญญัติ จึงมิใช่เรื่องแปลกที่ฝ่ายบริหารสามารถควบคุมสั่งการฝ่ายนิติบัญญัติได้ (Wu Min Aun, 1999 : 56-57)

มาตรา 3 (1) แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐบัญญัติไว้ว่า “อิสลามคือศาสนาแห่งสหพันธรัฐ แต่ประชาชนสามารถปฏิบัติศาสนาอื่นๆ ด้วยความสันติและปรองดองบนพื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐ” จากมาตรานี้มีสองประเด็นที่กลายเป็นถกเถียง ประเด็นแรก ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญประกาศให้อิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธรัฐ แต่ก็มีได้ทำให้มาเลเซียกลายเป็นประเทศหรือรัฐอิสลามแต่อย่างใด คุณกู อับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซียประกาศอย่างชัดเจนว่าประเทศมาเลเซียมิใช่รัฐอิสลามดังเป็นที่เข้าใจกัน แต่เป็นประเทศที่ยึดถืออิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธรัฐ นอกจากนี้คุณกู อับดุลเราะห์มานยังได้จำแนกให้มาเลเซียอยู่ในกลุ่มประเทศเชลลัวร์ ดังนั้นมาเลเซียจึงมิใช่รัฐอิสลามแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการบางท่านไม่เห็นด้วยกับทัศนะ

ดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่าไม่มีบทมาตราใดแห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเช่นนั้น (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 195)

ประเด็นที่สอง ถึงแม้ว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งวิถีชีวิตซึ่งครอบคลุมมิติทุกด้านแห่งชีวิต แต่ก็มีได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมีเจตนาดังกล่าว คุณอุบดุลเราะห์มานได้ให้ทัศนะต่อไปว่าความหมายของอิสลามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้นั้นหมายถึงหลักปฏิบัติและพิธีการทางศาสนาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ดร.มหาธีร์ มุฮัมหมัด (Dr.Mahathir Mohammad)³ อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้เคยประกาศไว้ว่ามาเลเซียเป็นประเทศอิสลาม บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธรัฐและได้มีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวโดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ (New Sunday Times, 2002 : 6)

ถึงแม้ว่าจะมีหลากหลายทัศนะต่อประเด็นความเป็นประเทศอิสลามของมาเลเซีย แต่ที่มีความชัดเจนที่สุดก็คืออิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย ดังนั้นมุสลิมจะไม่มีอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักการอิสลาม อีกทั้งการบังคับใช้กฎหมายอิสลามโดยศาลศาสนาหรือศาลชะรีอะฮ์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กิจการที่สหพันธรัฐและรัฐอื่นๆสามารถออกกฎหมายบังคับใช้นั้นถูกกำหนดไว้ในตารางที่เก้า ข้อสองแห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ ตารางที่เก้ากำหนดไว้ว่าการออกกฎหมายเกี่ยวกับกิจการอิสลามนั้นเป็นอำนาจของรัฐทั้งหลาย และถูกจำกัดเฉพาะสถานะครอบครัวและมรดกที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมเท่านั้น แท้จริงแล้วเหตุผลของการบัญญัติให้อิสลามเป็นศาสนาประจำสหพันธรัฐภายใต้ระบบรัฐธรรมนูญ ในขณะที่การออกกฎหมายอิสลามเป็นอำนาจของรัฐเท่านั้นเป็นการบ่งชี้ว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้อิสลามอยู่ในความหมายของพิธีการเท่านั้น (Andrew Harding, 1995 : 62)

ถึงแม้ว่าอิสลามเป็นศาสนาประจำสหพันธรัฐ แต่กฎหมายอิสลามมิใช่กฎหมายสูงสุดแห่งสหพันธรัฐ ดังที่มาตรา 4 (1) แห่งรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า

*รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งสหพันธรัฐและกฎหมายใดๆ ที่บังคับใช้
หลังวันประกาศเอกราชซึ่งขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะตกเป็นโมฆะ*

ดังนั้น กฎหมายใดๆ ที่ผ่านรัฐสภาหรือฝ่ายนิติบัญญัติประจำรัฐ รวมทั้งกฎหมายอิสลามหากขัดกับรัฐธรรมนูญแล้ว ก็จะตกเป็นโมฆะทันที คุณอุบดุลเราะห์มานประกาศว่าถึงแม้ว่า

³ นายกรัฐมนตรีคนที่ 4 ของมาเลเซีย ดำรงตำแหน่ง 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 – 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546

รัฐธรรมนูญจะบัญญัติมาตราดังกล่าวข้างต้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วมาเลเซียมีนโยบายที่จะให้ความสำคัญความเป็นอิสลามในการบริหารประเทศ (Tunku Abdul Rahman, 1984 : 320)

กิจการศาสนาอิสลามเป็นอำนาจของรัฐ

มาตรา 1 แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐมาเลเซียได้บัญญัติว่ามาเลเซียเป็นสหพันธรัฐซึ่งประกอบด้วยสิบสามรัฐ ส่วนมาตรา 32(1) และมาตรา 40 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ในขณะที่มาตราของหมวด 4 ส่วน 4 ได้บัญญัติถึงระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ดังนั้นมาเลเซียเป็นประเทศที่มีสถาบันกษัตริย์ที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และเป็นประเทศที่มีหลายรัฐมารวมกันเป็นสหพันธรัฐดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นผู้นำของรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ ในขณะที่มุขมนตรี (Montri Besar) เป็นผู้นำรัฐบาลประจำรัฐ อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติแบ่งออกเป็นสองระดับ ได้แก่ระดับรัฐและระดับสหพันธรัฐ

ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น อำนาจในการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลามนั้นเป็นของฝ่ายนิติบัญญัติแห่งรัฐตามมาตรา 76 แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ และตามตารางที่เก้าของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ยกเว้นการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลามในพื้นที่ที่เป็นสหพันธรัฐ ซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติแห่งสหพันธรัฐ

การแบ่งอำนาจระหว่างรัฐและรัฐบาลสหพันธรัฐได้ถูกอธิบายในหลายคำพิพากษา เช่นคดีระหว่าง Mamat bin Daud กับรัฐบาลมาเลเซีย [1986] 2 MLJ 192 คดีนี้ผู้อุทธรณ์ได้คัดค้านว่ามาตรา 298A แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ผู้อุทธรณ์ถูกฟ้องร้องเป็นโมฆะเนื่องจากขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ มาตราดังกล่าวได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานกระทำความผิดตามหลักการศาสนาที่จะเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยกหรือส่งผลเสียต่อความปรองดองของประชาชนที่นับถือศาสนาเดียวกันหรือศาสนาอื่นๆ ซึ่งมาตราดังกล่าวถูกท้าทายว่าขัดกับมาตรา 74 และตารางที่เก้าแห่งรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ

ผู้อุทธรณ์ได้โต้แย้งว่ารัฐสภาไม่มีอำนาจในการออกกฎหมายดังกล่าวเนื่องจากกิจการเกี่ยวกับศาสนานั้นเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติประจำรัฐ ศาลฎีกาได้ตัดสินว่า มาตรา 298A แห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นประเด็นเกี่ยวกับศาสนา และมาตรา 74 และมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐได้บัญญัติว่าฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนา ดังนั้นมาตรา 298A แห่งประมวลกฎหมายอาญาจึงตกเป็นโมฆะ

มาตรา 76 (1) แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐได้ให้อำนาจแก่รัฐสภาแห่งสหพันธรัฐในการออกกฎหมายที่จะใช้บังคับภายในแต่ละรัฐดังต่อไปนี้

ก. การบังคับใช้ข้อตกลงระหว่างประเทศ

ข. ส่งเสริมความสอดคล้องแห่งกฎหมายระหว่างสองรัฐขึ้นไป

ค. เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติประจำรัฐได้ร้องขอ

ถึงแม้ว่าจะมีช่องว่างระหว่างรัฐบาลประจำรัฐและรัฐบาลสหพันธรัฐ แต่มีการเชื่อมโยงระหว่างกันตามรัฐธรรมนูญ (Article 38(2)) นอกจากนั้นการประชุมของสุลต่านของแต่ละรัฐ ต้องจัดทุกปีเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันในประเด็นต่างๆ จึงกล่าวได้ว่าการประชุมดังกล่าวถือว่าเป็นเวทีแห่งความร่วมมือระหว่างรัฐบาลประจำรัฐกับรัฐบาลสหพันธรัฐในการขับเคลื่อนนโยบายแห่งชาติ ซึ่งการประชุมดังกล่าวจะมีราชาธิบดีและนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้แทนของรัฐบาลสหพันธรัฐเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้ง (Wu Min Aun, 1999 : 54)

ประวัติความเป็นมาของการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ก่อนการเข้ามาของอิสลาม ประเทศมาเลเซียใช้บังคับกฎหมายที่เป็นประเพณีซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนาฮินดู แต่หลังจากที่ผู้ปกครองและประชาชนชาวมลายูเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามแล้ว ก็ได้มีความพยายามใช้กฎหมายอิสลามและปรับกฎหมายที่เป็นจารีตประเพณีดังกล่าวให้สอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม ดังที่ปรากฏในกฎหมายของรัฐมะละกาหลายฉบับ (Liaw Yock Fang, 1976 : 34-35) เช่น ในบทที่ 25-28 แห่ง *Undang undang Melaka* (กฎหมายแห่งรัฐมะละกา) บัญญัติถึง *วะลียะ*⁴ พยานของการสมรส ตลอดจนกฎเกณฑ์อื่นๆ ของการสมรส นอกจากนั้น กฎหมายฉบับนี้ยังได้บัญญัติถึงกฎเกณฑ์ของการซื้อขายตามกฎหมายอิสลาม และกฎหมายอื่นๆ

ในกฎหมายของรัฐปาหัง ซึ่งบังคับใช้ในสมัยการปกครองของสุลต่านอับดุล มื่อฟฟาร (ค.ศ.1592-1614) ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจาก *Undang-undang Melaka* พบว่าอิทธิพลของจารีตประเพณีของพื้นที่จะมีน้อยกว่ากฎหมายอิสลาม กล่าวอีกนัยหนึ่งกฎหมายของรัฐปาหังจะได้รับอิทธิพลของกฎหมายอิสลามเสียส่วนใหญ่ (J.E. Kempe and R.O. Winstedt, 1984: 1-67) มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ *กิฮ์อ์*⁵ *ซินา*⁶ ความผิดฐานร่วมเพศผิดมนุษย์⁷ ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ความผิดฐานพินาศศาสนาอิสลาม ความผิดฐานทิ้งละหมาด นิฮาด วิถีพิจารณาดี พยานหลักฐาน

⁴ วะลียะหมายถึงผู้ปกครองของหญิง

⁵ ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

⁶ ผิดประเวณีระหว่างชายหญิงที่มีได้สมรสถูกต้องตามหลักกฎหมายอิสลาม

⁷ การร่วมเพศผิดมนุษย์ เช่น การร่วมเพศทางทวารหนัก หรือการร่วมเพศระหว่างคนกับสัตว์ เป็นต้น

และการสาบาน นอกจากนี้ยังบทบัญญัติเกี่ยวกับการซื้อขาย ความปลอดภัย ประกัน การลงทุน สินเชื่อ การจ่ายค่าแรงงาน ที่ดิน การให้ และวะกัฟ⁸

เช่นเดียวกันกับรัฐยะโฮร์ ซึ่งยึด *Undang-undang Melaka* ได้บังคับใช้ประมวลกฎหมายกฎหมายซึ่งแปลจากประเทศตุรกีและอียิปต์ *Majallat-Al Ahkam* ได้ถูกแปลเป็น *Majallat Ahkam Johor*, 1331 A.H. และประมวลกฎหมายแห่งมัซฮับหะนะฟีที่ชื่อ *Qadri Pasha* ได้ถูกแปลเป็น *Ahkam Shariyyah Johor* (Hapipah Monel, 1979/80) ในปี ค.ศ. 1895 รัฐยะโฮร์ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งได้แสดงอิทธิพลของกฎหมายอิสลามบางส่วน (Malayan Constitutional Documents, Vol.2)

รัฐธรรมนูญแห่งรัฐตรังกานูซึ่งบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1911 ก็ได้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของกฎหมายอิสลาม (Malayan Constitutional Documents, Vol.2) นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งศาลสำหรับการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในรัฐตรังกานู ในปี ค.ศ. 1885 (Zubir Embog, 1978 : 80)

เนื้อหาที่กล่าวมาในข้างต้นชี้ให้เห็นว่าก่อนการมาของอังกฤษได้มีความพยายามในการปรับใช้ประเพณีมลายูและกฎหมายอิสลามในการพิจารณาและตัดสินคดี

สถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย

เมื่อกล่าวถึงสถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ประเด็นแรกที่ต้องพิจารณาคือกฎหมายอิสลามมีฐานะเป็นกฎหมายแห่งชาติหรือไม่ ในสมัยที่ประเทศมาเลเซียตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ฐานะของกฎหมายอิสลามเคยถูกยกมากล่าวในศาลแพ่งภายใต้การนำของผู้พิพากษาที่มีพื้นฐานกฎหมายอังกฤษ ประเด็นการพิจารณามีอยู่ว่าศาลแพ่งควรบังคับใช้กฎหมายอิสลามหรือกฎหมายอังกฤษในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาล เป็นเหตุให้ศาลต้องพิจารณาว่ากฎหมายอิสลามนั้นมีฐานะเป็นกฎหมายแห่งชาติมาเลเซียหรือไม่ ซึ่งคำตอบในประเด็นดังกล่าวได้ปรากฏในคดี *Ramah v Laton* (1927) 6 FMSLR 128 ในคดีนี้โจทก์ซึ่งเป็นภริยาคนหนึ่งของเจ้ามรดกได้ฟ้องภริยาอีกคนหนึ่งของเจ้ามรดกซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย โจทก์ได้ฟ้องว่าว่าสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ทุกอย่างของผู้ตายเป็นสินสมรสระหว่างผู้ตายกับโจทก์ ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายอิสลามสำนักชาฟีอี ดังนั้นโจทก์จึงขอเรียกร้องสิทธิ์ในทรัพย์สินมรดกดังกล่าวจำนวนครึ่งหนึ่ง ผู้พิพากษาได้ตัดสินตามคำฟ้องของโจทก์ และยังสามารถตัดสินอีกว่าจำเลยมีสิทธิใน

⁸ ทรัพย์สินที่บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์

⁹ สินสมรสในภาษามลายูเรียกว่า *Harta Sharikat*

ทรัพย์สินมรดกที่เหลือของผู้ตายในฐานะทายาทคนหนึ่งของผู้ตายตามกฎหมายอิสลาม จากคำพิพากษา
นี้สามารถเห็นได้ชัดว่าศาลแพ่งให้การยอมรับว่ากฎหมายอิสลามเป็นกฎหมายประจำชาติ (Law of
the Land) หากใช้เป็นกฎหมายต่างประเทศแต่อย่างใด (Ahmad Ibrahim, 1997:145)

มาตรา 4(1) แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐบัญญัติไว้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของ
ประเทศ (Supreme Law of the Land) ดังนั้นกฎหมายทุกลบับจะต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่ง
รัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ หากไม่แล้วกฎหมายฉบับดังกล่าวจะตกเป็นโมฆะ ส่วนมาตรา 3(1) บัญญัติ
ไว้ว่าอิสลามคือศาสนาประจำชาติ (Religion of the Federation) ซึ่งมาตรานี้ก่อให้เกิดประเด็นขึ้นมา
ว่ากฎหมายอิสลามเป็นกฎหมายประจำชาติหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่ากฎหมายใดๆ ที่ขัดกับ
กฎหมายอิสลามจะตกเป็นโมฆะ คำตอบเกี่ยวกับประเด็นนี้สามารถศึกษาได้จากคดี Che Omar
Chesoh v Public Prosecutor (1988) 2 MLJ 55 ในคดีนี้จำเลยได้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่
พิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลยฐานลักลอบนำเข้ายาเสพติดและฐานความผิดภายใต้กฎหมายว่าด้วย
อาวุธปืน โดยแย้งว่าศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลยในฐานความผิดดังกล่าวนี้ถือ
ว่าขัดต่อหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งถูกกำหนดให้เป็นศาสนาประจำชาติตามรัฐธรรมนูญ
สหพันธรัฐ เนื่องจากความผิดของจำเลยนั้นมีใช่เป็นความผิดหุ้ด¹⁰ หรือกิฮ์อศ¹¹ ตามกฎหมาย
อิสลาม ดังนั้นการกำหนดบทลงโทษดังกล่าวจึงขัดต่อมาตรา 3 แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ

ศาลอุทธรณ์ได้ยกคำร้องของจำเลย โดยให้เหตุผลว่าการที่อิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ
แห่งมาเลเซียมิได้หมายความว่ากฎหมายของประเทศมาเลเซียต้องสอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม
เพราะคำว่าอิสลามในมาตรานี้เน้นหนักโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น
หากใช้กฎหมายอิสลามแต่อย่างใด คดีนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าศาลได้ปฏิเสธความสูงสุดของ
กฎหมายอิสลาม

การบริหารกฎหมายอิสลาม

ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่าการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการอิสลามเป็นอำนาจของ
ฝ่ายนิติบัญญัติประจำรัฐ ดังนั้นอำนาจในการบริหารและบังคับใช้กฎหมายอิสลามจึงเป็นของรัฐบาล
ประจำรัฐ ฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละรัฐจะออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารกฎหมายอิสลามเป็นของ
ตนเอง ก่อนปี ค.ศ. 1986 โครงสร้างการบริหารและตุลาการของแต่ละรัฐมีดังต่อไปนี้

¹⁰ ความผิดหุ้ดคือความผิดอาญาตามกฎหมายอิสลามซึ่งบทลงโทษถูกบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในอัลกุรอานและอัลหะดีษ
เช่นความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น

¹¹ กิฮ์อศคือความผิดฐานและทำร้ายร่างกายผู้อื่น

1. สุลต่าน (หรือราชาธิบดีสำหรับเขตพื้นที่แห่งสหพันธรัฐ รัฐปีนังและรัฐมะละกา) คือประมุขแห่งศาสนาอิสลาม และยังรับผิดชอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชาวมลายู
2. สุลต่านจะดำเนินการตามคำแนะนำของสภาแห่งศาสนาอิสลาม (Majlis Agama Islam) ซึ่งนำโดยมุฟตี¹²
3. กรมกิจการศาสนา (Department of Religious Affairs) มีหน้าที่รับผิดชอบสถาบันศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ การประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย (legal profession) ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายอิสลามโดยทั่วไป

ในปี ค.ศ. 1981 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อศึกษาสถานะของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ หลังจากนั้นคณะกรรมการชุดนี้ได้ศึกษาและได้มีข้อเสนอแนะให้จัดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อยกระดับบทบาทหน้าที่ของศาลเพื่อสนองตอบการเรียกร้องของสาธารณชน (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 199) ต่อมารัฐส่วนใหญ่ได้จัดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ออกเป็นสามชั้น คือ

- (1) ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Subordinate Court)
- (2) ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (High Court)
- (3) ศาลศาสนาอิสลามอุทธรณ์ชั้น (Appeal Court)

นอกจากนั้น ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ได้แยกออกจากกรมกิจการศาสนาเป็นอิสระอย่างเด็ดขาด มีความเป็นอิสระเชิงการบริหารการจัดการ และการพิจารณาพิพากษาคดี รัฐลังกอร์เป็นรัฐแรกที่ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1989 (The Administration of Islamic Law Enactment 1989) ซึ่งได้แยกอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ กรมกิจการศาสนา และมุฟตี (มาตรา 12)

อำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ถูกจำกัดในขอบเขตของกิจการอิสลามตามตาราง 9 แห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ ดังนั้นศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซียมีอำนาจอย่างจำกัด ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งถึงคือมัชฮับหรือสำนักความคิดทางกฎหมายอิสลามที่มุสลิมส่วนใหญ่ของมาเลเซียยึดถือคือมัชฮับฮาฟีอี อย่างไรก็ตามมัชฮับอื่นๆ ที่เป็นสุนหนี่ก็เป็นที่ยอมรับเช่นกัน

ในปี ค.ศ. 1996 ได้มีข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐให้มีการแก้ไขมาตรา 3 แห่งรัฐธรรมนูญโดยการเพิ่มความระบุนำมัชฮับที่เป็นสุนหนี่เป็นมัชฮับทางการที่ประชาชนชาวมุสลิมประเทศมาเลเซียสามารถยึดถือได้ กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซียจะถูกบังคับใช้กับ

¹² มุฟตีคือนุคูลที่มีอำนาจวินิจฉัยประเด็นตามข้อกฎหมายอิสลาม

มุสลิมเท่านั้น นอกจากนั้นกฎหมายอิสลามจะถูกจำกัดในเรื่องของสถานะทางครอบครัวเท่านั้น ดังนั้นอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จึงมีอย่างจำกัดเท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น

สำหรับคดีอาญานั้น ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีบทลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินห้าพันริงกิตเท่านั้น (Section 21 of the Syariah Criminal Offence (Federal Territories) Act 1997) ดังนั้นหากความผิดใดมีบทลงโทษที่เกินกว่านั้น ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ก็ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้อีกต่อไป

ตารางที่เก้าแห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ

ตารางที่เก้าแห่งรัฐธรรมนูญสหพันธรัฐให้อำนาจแก่ฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละรัฐบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการอิสลามดังต่อไปนี้

1. การหมั้น การสมรส การสิ้นสุดการสมรส การหย่า และการแยกกันอยู่ตามคำพิพากษาของศาล
2. การแบ่งทรัพย์สินหรือการเรียกร้องทรัพย์สินตามข้อ 1
3. การเลี้ยงดู ความถูกต้องตามกฎหมาย และการปกครองเด็ก
4. การให้ สินสมรส ะกะฟ หรือนะซร์
5. การประกาศการพ้นจากศาสนาอิสลามหรือประกาศเป็นมุสลิมเมื่อตาย
6. การบริหารมัสยิด
7. กิจการอื่นๆ ที่กฎหมายให้อำนาจไว้

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เพียงแต่พิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการสมรส การหย่า ค่าเลี้ยงดูสำหรับภริยาและบุตรและสินสมรสเท่านั้น (Ahmad Ibrahim and Ahileman Jones, 1987 : 62)

ส่วนอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญานั้นมีเท่าที่กฎหมายแห่งสหพันธรัฐอนุญาตไว้เท่านั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยอำนาจของศาลมุสลิม (ในคดีอาญา) ค.ศ. 1965 เคยบัญญัติไว้ว่าศาลมุสลิมมีขอบเขตอำนาจเหนือคดีที่เป็นความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งบัญญัติโดยกฎหมายลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม บทลงโทษที่ผู้พิพากษาสามารถลงได้เฉพาะคดีอาญาที่มีบทลงโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนและปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต อำนาจที่มีอยู่อย่างจำกัดดังกล่าวทำให้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่สถานะที่ด้อยกว่าศาลอาญาทั่วไป

ดังนั้น จึงมีการแก้ไขกฎหมายในปี ค.ศ. 1984 เพื่อเพิ่มอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญา โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีบทลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินห้าพันริงกิต หรือโทษไม่เกินหกปี หรือรวมบทลงโทษที่กล่าวมารวมกันทั้งหมด ในปี ค.ศ. 1988 พระราชบัญญัติว่าด้วยอำนาจของศาลมุสลิม (คดีอาญา) ค.ศ. 1965 ได้รับการแก้ไขอีกครั้ง พร้อมๆ กับเปลี่ยนชื่อเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ (อำนาจในคดีอาญา) ค.ศ. 1965 แทน อีกทั้งได้ขยายการบังคับใช้ไปสู่รัฐซาบะห์และซาราวัก (Ramizah, 2006 : 203)

อำนาจในคดีอาญาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์สามารถสรุปดังต่อไปนี้ (Ahmad Ibrahim & Ahlemah Jon, 1987 : 62)

1. ความผิดเกี่ยวข้องกับการสมรส เช่น การทำร้ายภริยาของสามี หรือการไม่เชื่อฟังสามีของภริยา
2. ความผิดทางเพศ เช่น การผิดประเวณี หรือการที่ชายหญิงซึ่งสามารถสมรสได้อยู่สองต่อสองในที่ลับตาคน เป็นต้น
3. ความผิดที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสิ่งมีเมา ตลอดจนการซื้อขายสิ่งดังกล่าว
4. ความผิดเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น ไม่ละหมาดวันศุกร์ ไม่จ่ายซะกาต และไม่ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นต้น
5. ความผิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนการนับถือศาสนา เช่น ไม่รายงานและลงทะเบียนการเปลี่ยนศาสนา
6. ความผิดอื่นๆ ที่กฎหมายให้อำนาจไว้

วันที่ 10 มิถุนายน 1988 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดกันแห่งอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และศาลแพ่ง อนุมาตรา (1A) แห่งมาตรา 121 ได้บัญญัติไว้ว่าศาลสูงและศาลที่ต่ำกว่าไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ การแก้ไขดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าทำให้คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะไม่ถูกแทรกแซงโดยคำพิพากษาของศาลแพ่งอีกต่อไป การแก้ไขดังกล่าวเป็นการให้อำนาจเด็ดขาดแก่ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ อีกทั้งเป็นการยกสถานะของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์อีกด้วย

ในอดีตมีหลายคดีเกิดขึ้นระหว่างคู่พิพาทที่เป็นมุสลิมแต่กฎหมายอิสลามมิได้บังคับใช้กับคดีดังกล่าว เช่น ในเรื่องการหมั้น (Nafsiah v Abdul Majid [1969] 2 MLJ 174) ความเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย (Ainan bin Mahmud v Sayed Abu Bakar [1939] MLJ 209) และสินสมรส (Roberts v

Umu Kalsum [1969] 1 MLJ 163 และ Boto' v Jaafar [1985] 2 MLJ 98) ซึ่งคำพิพากษาของศาลแพ่งมีอิทธิพลเหนือกว่าคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

สำหรับการแบ่งทรัพย์สินของผู้ตาย ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจเพียงออกใบรับรองความเป็นทายาทผู้มีสิทธิในทรัพย์มรดกดังกล่าว ส่วนอำนาจการแบ่งทรัพย์สินดังกล่าวแก่ทายาทเป็นศาลสูง จึงกล่าวได้ว่าในคดีมรดก ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจจำกัดมาก (Jumaaton & Anor v Raja Hizaruddin [1998] 6 MLJ 556) จึงกล่าวได้ว่าการแบ่งทรัพย์มรดกของมุสลิมนั้นเป็นอำนาจของสองศาลที่แบ่งหน้าที่ ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจออกใบรับรองความเป็นทายาท ในขณะที่ศาลสูงมีอำนาจตัดสินแบ่งส่วนมรดกแก่ทายาทต่อไป

ทนายความชัรียะฮ์

ทนายความหรือภาษามาเลย์เรียกว่า *ปือฮูวัน ชัรียะฮ์* (Peguam Syarie) ถือว่าเป็นองค์กรใหม่ในมาเลเซีย *ปือฮูวัน ชัรียะฮ์* หมายถึงบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตว่าความในคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย ค.ศ. 1976 (Legal Profession Act 1976) ระเบียบว่าด้วย *ปือฮูวัน ชัรียะฮ์* แห่งสหพันธรัฐ ค.ศ. 1993 โดยได้กำหนดคุณสมบัติของ *ปือฮูวัน ชัรียะฮ์* ว่าจะต้องได้รับประกาศนียบัตรของ *ปือฮูวัน ชัรียะฮ์* ซึ่งจัดโดยสภาศาสนาอิสลาม (Council of Islamic Religion) และต้องเป็นมุสลิม (ระเบียบข้อที่ 10)

สำนักงานงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ประจำรัฐ (State Syariah Judicial Department)

ก่อนจะมีการปรับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ สำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ยังมิได้ถูกจัดตั้งขึ้นมา แต่หลังจากที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลามของแต่ละรัฐ ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ก็ได้แยกเป็นเอกเทศออกจากสภาศาสนาอิสลาม และได้มีการจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ขึ้นมา วัตถุประสงค์หลักของการประกาศใช้กฎหมายการบริหารกฎหมายอิสลามคือเพื่อแบ่งแยกอำนาจระหว่างสภาศาสนาอิสลาม ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ และ *มูฟตี* ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 ได้บัญญัติว่า “หน้าที่ของสภาศาสนาอิสลามคือให้คำปรึกษาแก่ราชาธิบดีในกิจการที่เกี่ยวกับศาสนา

อิสลาม ยกเว้นในเรื่องของข้อกำหนดทางศาสนาและกระบวนการยุติธรรม” ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวกำหนดสาระไว้ดังต่อไปนี้

- ก. มุฟตีย์มีหน้าที่บริหารกิจการที่เป็นข้อกำหนดแห่งศาสนาบัญญัติ
- ข. ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจหน้าที่บริหารความยุติธรรม
- ค. สภาศาสนาอิสลามมีอำนาจทุกอย่างที่เกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามยกเว้นกิจการที่อยู่ในอำนาจของมุฟตีย์และศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ข้างต้น

การจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในรัฐต่างๆ

การจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ได้เกิดขึ้นในรัฐต่างๆ ไว้ดังนี้

ในรัฐปีนังสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ถูกจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1997 การจัดตั้งดังกล่าวทำให้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แยกออกจากสำนักงานบริหารกิจการศาสนาโดยปริยาย สำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ถูกจัดตั้งขึ้นมาโดยมาตรา 42 (1),(2), (3) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารกิจการที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1993

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐซาราวักถูกแยกออกจากสำนักงานกิจการศาสนาอิสลามในปี ค.ศ. 1991 ตามกฎหมายว่าด้วยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ 1991 (Ordinance of Syariah Courts 1991)

ส่วนศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐสลังงอร์แยกออกจากสำนักงานการบริหารกิจการเกี่ยวกับศาสนาอิสลามตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1989 และได้มีการจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1991

รัฐเนกรีเซมบิลันได้มีการจัดตั้งสำนักงานศาลชะรีอะฮ์เมื่อวันที่ 1 มกราคม 1992 ตามมาตรา 36(1),(2),(3) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1991

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐมะละกาแยกออกจากสำนักงานศาสนาอิสลามในปี ค.ศ. 1993 ตามมาตรา 8(1),(2) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1991

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐตรังกานูแยกออกจากสำนักงานศาสนาอิสลามเมื่อวันที่ 1 มกราคม 1988

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐเปรักแยกออกจากสำนักงานกิจการศาสนาอิสลามเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 1995 และมีการจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในวันเดียวกันตามมาตรา 40(1),(2),(3) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม ค.ศ. 1992

ในปี ค.ศ. 1993 ตามมาตรา 8(1),(2) แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหาร hukum shar'u ค.ศ. 1991

สำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐกลันตันถูกจัดตั้งขึ้นมาเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 1998 ตามมาตรา 8 แห่งกฎหมายว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์ ค.ศ. 1982

ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งรัฐเคดาห์ได้แยกออกจากสำนักงานกิจการศาสนาตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์ ค.ศ. 1993 ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 1996

ในปัจจุบันรัฐเกือบทุกรัฐในมาเลเซียได้มีการจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของตัวเองยกเว้นรัฐเปอร์ลิส (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 234)

สำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ

เนื่องจากความคืบหน้าของสถานะเมื่อเทียบกับศาลแพ่งแล้ว จึงได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เพื่อยกระดับเทียบเคียงกับศาลแพ่ง โดยย้อนกลับไปในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่อศึกษาปัญหา สถานะ อำนาจของผู้พิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซียมี Syed Nasir Ismail ผู้ล่วงลับเป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการชุดนี้ใช้เวลาเกือบสิบปีในการศึกษาประเด็นดังกล่าว และมีข้อสรุปดังต่อไปนี้

ก. การบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชะรีอะฮ์จะต้องแยกออกจากสภาศาสนาอิสลามของแต่ละรัฐ (Council of Muslim Religion)

ข. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสถานะและอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

ค. ควรมีการยกสถานะของบุคลากรในศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์รวมถึงผู้พิพากษา ตลอดจนให้มีโครงการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ตุลาการแห่งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ โดยรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ (Ahmad Ibrahim, 1997 : 148)

เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 1996 คณะรัฐมนตรีได้มีมติปรับปรุงโครงสร้างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ประเทศมาเลเซียทั้งหมดดังต่อไปนี้

ก. ให้มีการจัดตั้งสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ ซึ่งมีประธานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด อีกทั้งให้มีการทำข้อตกลงระหว่างรัฐบาลประจำรัฐและรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐเพื่อร่วมมือประสานงานเกี่ยวกับการปรับเงินเดือน การอบรม การโยกย้าย วินัย การบรรจุผู้พิพากษา การพ้นจากตำแหน่ง สำหรับบุคลากรทุกคนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

ข. รัฐบาลแห่งสหพันธรัฐจะต้องจ่ายเงินเดือนและค่าสวัสดิการสำหรับบุคลากรศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ทุกคนซึ่งทำงานในศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูงและชั้นอุทธรณ์ของทุกรัฐในมาเลเซีย (Ghazali Haji Abdul Rahman, 1999 : 221-222)

สำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ ถูกจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 1998 อย่างไรก็ตาม มีการดำเนินงานอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 1998 การจัดตั้งสำนักงานสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ แห่งสหพันธรัฐถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ของประเทศมาเลเซียอย่างแท้จริง เพราะจะทำให้แนวทางการดำเนินการของสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ ของแต่ละรัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 236)

ความสำเร็จประการหนึ่งของสำนักงานสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ ที่ดำเนินการไปแล้วคือการยกสถานะของบุคลากรที่ทำงานในสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ รวมถึงผู้พิพากษา สำนักงานศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ ได้ดำเนินโครงการบริการร่วมสำหรับบุคลากรศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ (Joint Service Scheme) โครงการนี้ทำให้สามารถยกระดับสถานะของสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ และยังเป็นการพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการและผลประโยชน์ของบุคลากรที่ทำงานในสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 236)

อย่างไรก็ตาม โครงการที่กล่าวมาข้างต้นไม่อาจดำเนินการโดยปราศจากความยินยอมของรัฐทุกรัฐในมาเลเซีย เหตุผลก็เนื่องจากว่ากิจการที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นกิจการที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐแต่ละรัฐ ดังนั้นจึงมีการทำสัญญาระหว่างรัฐเพื่อให้ความยินยอมในการเข้าร่วมโครงการดังกล่าวกับรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 1999 ได้มีการทำสัญญาระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐกับรัฐสลังงอร์ รัฐเปอรลิส สหพันธรัฐ¹³ และรัฐมะละกา (Utusan Malaysia, 1999 :3) วันที่ 24 สิงหาคม 1999 รัฐเนกรีเซมบิลันและรัฐปีนังได้ลงนามร่วมโครงการ (Utusan Malaysia, 1999 :2) ส่วนรัฐเปรักและรัฐตรังกานูเห็นด้วยกับโครงการแต่ยังมิได้ลงนามเข้าร่วมแต่อย่างใด

ประโยชน์ของโครงการข้างต้นที่เห็นได้ชัดคือบุคลากรศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่เข้าร่วมโครงการมีโอกาสทำงานหลากหลายตำแหน่ง แต่เดิมนั้นบุคลากรซึ่งทำงานในศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของรัฐใดต้องทำงานที่รัฐนั้นกว่าจะเกษียณอายุราชการ แต่ด้วยโครงการที่

¹³ สหพันธรัฐได้แก่รัฐส่วนกลางที่มีได้อยู่ภายใต้การบริหารของรัฐใดรัฐหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันได้แก่ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ปุตราจายา และลางูวัน

กล่าวมาข้างต้นได้จัดโอกาสให้บุคลากรได้รับการยกสถานะ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้บุคลากรได้โยกย้ายไปทำงานในหน่วยงานอื่นๆ ของศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์อีกด้วย

ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการจัดตั้งสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐขึ้นมา คือจะมีการก่อตั้งศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์ในระดับสหพันธรัฐ เนื่องจากโดยแท้จริงแล้วบทบาทของสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐถือเป็นศาลอุทธรณ์สำหรับคดีที่อุทธรณ์ในแต่ละรัฐที่ร่วมลงนามในสัญญา โดยจะมีผู้พิพากษาสามคนเป็นองค์คณะร่วมกันพิจารณาพิพากษาคดี จึงกล่าวได้ว่าจะเกิดศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์ระดับสหพันธรัฐพร้อมๆ กับการจัดตั้งสำนักงานศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐ

พันธกิจสำคัญของสำนักงานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งสหพันธรัฐคือปรับปรุงบทบัญญัติแห่งกฎหมายอิสลามของทุกรัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน และจัดระบบการอุทธรณ์คำพิพากษาแห่งศาลสูงให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (JKSM, 2000 : 9) ความต้องการในการปรับปรุงกฎหมายอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับอิสลามว่าด้วยครอบครัวในมาเลเซียเป็นสิ่งสำคัญเพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มุสลิมได้อ้างถึงความไม่มีประสิทธิภาพของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และได้พึ่งอำนาจศาลของอีกรัฐหนึ่ง

บทที่ 3

ลักษณะโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่หนึ่ง ในบทนี้จึงจะศึกษาลักษณะโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซีย อีกทั้งจะศึกษาพัฒนาการโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามในรัฐต่างๆ ของมาเลเซียตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อเชื่อมโยงกับโครงสร้างของศาลชะรีอะฮ์กรุงกัวลาลัมเปอร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความเป็นมาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซีย

ก่อนที่กฎหมายว่าด้วยการศาล ค.ศ. 1948 (Court Act of 1948) จะถูกประกาศใช้ ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นอีกศาลหนึ่งที่เคยอยู่ในโครงสร้างศาลแห่งสหพันธรัฐมาลายา ดังที่เห็นได้จากโครงสร้างที่ปรากฏใน Court Enactment 1900 ของรัฐเปรัก ซึ่งมีดังต่อไปนี้

- ก. ศาลคณะกรรมการตุลาการ (Court of the Judicial Commissioner)
- ข. ศาลผู้พิพากษาอาวุโส (Court of the Senior Magistrate)
- ค. ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (Court of Magistrate of the First Class)
- ง. ศาลผู้พิพากษาชั้นรอง (Court of Magistrate of the Second Class)
- จ. ศาลกอฎีและผู้ช่วยกอฎี (Court of Kathis and Assistant Kathis)
- ฉ. ศาลปิงสุลูลู (Court of Penghulus)

ในปี ค.ศ. 1935 รัฐเปรักได้มีการแก้ไข Court Enactment 1900 จัดโครงสร้างของศาลแห่งสหพันธรัฐมาลายา (Federated Malay States) เสียใหม่ ดังต่อไปนี้

- ก. ศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลผู้พิพากษา (Court of a Judge)
- ข. ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (Court of Magistrate of the First Class)
- ค. ศาลผู้พิพากษาชั้นรอง (Court of Magistrate of the Second Class)
- ง. ศาลกอฎีและผู้ช่วยกอฎี (Court of Kathis and Assistant Kathis)
- จ. ศาลปิงสุลูลู (Court of Penghulus)

ส่วนในรัฐเคดาห์ ได้มีการแก้ไขโครงสร้างของศาล ในปี ค.ศ. 1905 ดังต่อไปนี้ (Kedah Annual Report 1905)

- ก. ศาลสภาแห่งรัฐ (The Court of the State Council)
- ข. ศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal)
- ค. ศาลแห่งศาลสูง (The Court of High Court)
- ง. ศาลชะรีอะฮ์ (The Shari'ah Court)
- จ. ศาลท้องถิ่น (The District Court)

การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชะรีอะฮ์สามารถกระทำต่อศาลสภาแห่งรัฐ (the Court of State Council) ซึ่งมีผู้ช่วยที่ปรึกษาจากอังกฤษหนึ่งคนและผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอิสลามจำนวนสองคนเป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ ในปี ค.ศ. 1912 ได้มีการแก้ไขกฎฐานะของศาลชะรีอะฮ์โดยบัญญัติให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชะรีอะฮ์ไปยังศาลสูง (High Court) ซึ่งจะพิจารณาอุทธรณ์โดยผู้พิพากษาชาวมาเลเซียเอง (Ahmad Ibrahim, 1986 : cxxx)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1934 รัฐเคดาห์ได้มีการแก้ไข Court Enactment 1905 จัดโครงสร้างของศาลใหม่ดังต่อไปนี้

- ก. ศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal)
- ข. ศาลสูงชั้นต้น (The First Division of the High Court)
- ค. ศาลสูงชั้นรอง (The Second Division of the High Court)
- ง. ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (Court of Magistrate of the First Class)
- จ. ศาลผู้พิพากษาชั้นสอง (Court of Magistrate of the Second Class)
- ฉ. ศาลผู้พิพากษาชั้นสาม (Court of Magistrate of the Third Class)
- ช. ศาลชะรีอะฮ์ (The Shari'ah Court)

การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชะรีอะฮ์ ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลสูงชั้นรอง (The Second Division of the High Court) ซึ่งจะมี *เชค อัลอิสลาม*¹ เป็นที่ปรึกษา (Ahmad Ibrahim, 1986 : cxxxi) อย่างไรก็ตามการอุทธรณ์ในคดีอาญาสามารถกระทำได้ดังต่อไปนี้

¹ เชค อัลอิสลามคือบุคคลที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในศาสนาอิสลาม

1. บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดและได้อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าว
2. บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาว่าไม่มีความผิด แต่ยัยการได้อุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าว
3. อุทธรณ์ความชอบธรรมและความชอบด้วยกฎหมายของคำพิพากษา

ส่วนโครงสร้างของศาลแห่งรัฐเปอร์ลิสมีความใกล้เคียงกับรัฐเคดาห์ แต่มีความแตกต่างในการใช้คำเรียกศาล รัฐเปอร์ลิสได้ประกาศใช้ Court Enactment ในปี ค.ศ. 1912 มีโครงสร้างศาลดังต่อไปนี้

1. ศาลแห่งสภาราชา (The Court of Raja Council)
2. ศาลสูง (The Senior Court)
3. ศาลชั้นต้น (The Junior Court)
4. ศาลกอฎีและผู้ช่วยกอฎี (Court of Kathis and Assistant Kathis)

ในขณะที่รัฐกลันตันได้มีการประกาศใช้ The Courts Enactment 1930 จัดโครงสร้างศาลดังต่อไปนี้

1. ศาลสูง (The Court of Revision) ซึ่งมีที่ปรึกษาจากอังกฤษ
2. ศาลผู้พิพากษาอาวุโส (The Court of the Senior Magistrate) ซึ่งมีที่ปรึกษาเป็นมุฟตี² สำหรับคดีอาญาและที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม
3. ศาลผู้พิพากษาชั้นต้นและชั้นรอง (Court of Magistrates of the first and second class)
4. ศาลปีงกาวา² (The Court of Peggawa) สำหรับพิจารณาพิพากษาคดีที่มีความผิดเล็กน้อย
5. ศาลหัวหน้ากอฎี (The Court of Chief Kathi) ซึ่งมีขอบเขตอำนาจเหนือคดีที่เกี่ยวข้องกับอาญาและประเพณีมลายู ส่วนคดีอาญาถูกจำกัดเฉพาะในเรื่องการทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภริยาเท่านั้น
6. ศาลกอฎีท้องถิ่น (The Court of District Kathi) ซึ่งการอุทธรณ์สามารถกระทำได้อิมมุฟตี³

ในปี ค.ศ. 1938 ได้มีการแก้ไข Court Enactment 1930 เพื่อจัดโครงสร้างของศาลใหม่ดังต่อไปนี้

² ปีงกาวา (Peggawa) คือผู้นำท้องถิ่น

³ หลังปี ค.ศ. 1919 สามารถอุทธรณ์ได้อิสลามศาสนาอิสลาม (Council of Muslim Religion)

- 1.ศาลสูง (The High Court)
- 2.ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (Court of Magistrates of the first class)
- 3.ศาลผู้พิพากษาชั้นรอง (Court of Magistrates of the second class)
- 4.ศาลกอฎีและศาลหัวหน้ากอฎี (The Court of Kathis and of Chief Kathi)
- 5.ศาลปีงกาวา (The Court of Penggawa)

ส่วนรัฐตรังกานู ก่อนปี ค.ศ. 1917 ได้จัดตั้งศาลสามประเภทดังต่อไปนี้ (Terengganu Annual Report)

- 1.ศาลบาลัย (The Balai Court) ซึ่งมีผู้พิพากษาชาวมาเลย์และที่ปรึกษาชาวอังกฤษหนึ่งคน
- 2.ศาลผู้พิพากษาชาวมาเลย์ (The Court of Malay judge)
- 3.ศาลชะรีอะฮ์ (The Shariah Court)

ในปี ค.ศ. 1917 กฎหมายได้กำหนดให้มีการอุทธรณ์และได้มีการจัดโครงสร้างของศาลใหม่ดังต่อไปนี้

- 1.ศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal) ซึ่งมีตุลาการแห่งรัฐและผู้พิพากษาอีกสองคน
- 2.ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (The First Magistrate Court) ซึ่งก่อนหน้านี้คือศาลชะรีอะฮ์ (The Shari'ah Court)
- 3.ศาลผู้พิพากษาชั้นรอง (The Second Magistrate Court)

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ.1921 รัฐตรังกานูได้ประกาศใช้ Court Enactment 1921 ซึ่งจัดโครงสร้างของศาลใหม่อีกครั้งดังต่อไปนี้

- 1.ศาลแห่งรัฐ (The Court of State) (ซึ่งเรียกอีกชื่อหนึ่งคือศาลอุทธรณ์ (The Court of Appeal) ซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีสองคนและที่ปรึกษาชาวอังกฤษหนึ่งคน
- 2.ศาลสูง โดยแบ่งออกเป็นสามเขตพื้นที่ ได้แก่ กัวลาตรังกานู (Kuala Terengganu) กือมามัน (Kemaman) และปือสุต (Besut)
- 3.ศาลผู้พิพากษาชั้นต้นและชั้นรอง (The Courts of Magistrate of the First and Second Class)
- 4.ศาลกอฎี (Courts of Kathi)
- 5.ศาลปีงฮูลู (Courts of Penghulu)

ในรัฐยะโฮร์ (Johor) Court Enactment 1911 ได้จัดโครงสร้างของศาลดังต่อไปนี้

1. ศาลสุลต่าน (The Court of Sultan)
2. ศาลสูงสุด (The Supreme Court)
3. ศาลผู้พิพากษาชั้นหนึ่ง ชั้นสอง และชั้นสาม (Courts of First, Second and Third Class Magistrate)
4. ศาลกอฎีและผู้ช่วยกอฎี (Courts of Kathis and Assistant Kathis)

จากโครงสร้างข้างต้นจะเห็นได้ว่าศาลสุลต่านเป็นศาลสุดท้ายสำหรับการอุทธรณ์ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา อย่างไรก็ตามรัฐยะโฮร์ได้จัดโครงสร้างใหม่ของศาลอีกครั้งเมื่อปี ค.ศ. 1914 ดังต่อไปนี้

1. ศาลสูงสุด (The Supreme Court)
2. ศาลผู้พิพากษาชั้นต้น (The Courts of Magistrate of the First Class)
3. ศาลผู้พิพากษาชั้นสอง (The Courts of Magistrate of the Second Class)
4. ศาลกอฎีและผู้ช่วยกอฎี (Courts of Kathis and Assistant Kathis)

ในปี ค.ศ. 1920 รัฐยะโฮร์ได้จัดโครงสร้างของศาลใหม่อีกครั้งโดยเพิ่มศาลปีงฮูลูเข้าไปอยู่ในโครงสร้างของศาล (Johor Courts Enactment (No.54) in Laws of Johor)

เมื่อมีการก่อตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียในปี ค.ศ.1948 รัฐบาลอังกฤษได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับศาล ค.ศ. 1948 (Court Ordinance 1948) โดยตัดศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ออกจากโครงสร้างศาลแห่งสหพันธรัฐ โดยจัดโครงสร้างของศาลใหม่ ดังต่อไปนี้

1. ศาลสูงสุด (Supreme Court)
2. ศาลเซสชัน (Session Court)
3. ศาลผู้พิพากษา (Magistrate Court)
4. ศาลปีงฮูลู (Penghulus Court)

จะเห็นได้ว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างศาลแห่งสหพันธรัฐได้ถูกตัดออกจากโครงสร้างระดับสหพันธรัฐ แต่กลับถูกลดระดับให้อยู่ฐานะศาลประจำรัฐเท่านั้น

องค์กรศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในปัจจุบัน

ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าประเทศมาเลเซียเป็นสหพันธรัฐซึ่งประกอบด้วย 13 รัฐและ 3 เขตพื้นที่แห่งสหพันธรัฐ การแบ่งอำนาจบริหารและนิติบัญญัติระหว่างรัฐบาลแห่งสหพันธรัฐกับรัฐบาลประจำรัฐจะถูกกำหนดอย่างชัดเจนโดยรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็นสามกิจการด้วยกัน ได้แก่กิจการที่เป็นอำนาจของสหพันธรัฐ กิจการที่เป็นอำนาจของรัฐ และกิจการที่เป็นอำนาจร่วมกันระหว่างสหพันธรัฐและรัฐ การออกกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาเป็นอำนาจของรัฐสภาสหพันธรัฐ แต่ไม่รวมถึงกฎหมายสถานะบุคคลของชาวพื้นเมืองและชาวมุสลิม จึงทำให้การออกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จึงเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาประจำรัฐ เนื่องจากเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละรัฐ ด้วยเหตุนี้ รัฐแต่ละรัฐในมาเลเซียจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายอิสลามเป็นของตนเองทั้งสิ้น

สตังงอร์เป็นรัฐแรกที่จะออกกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอิสลามชื่อว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายมุสลิม ค.ศ. 1952 (Selangor Administration of Muslim Law Enactment 1952) กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่สามองค์กรร่วมกันในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามได้แก่ สภาศาสนาอิสลาม (Council of Muslim Religion) มุฟตี และศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ สภาศาสนาอิสลามเป็นเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการศาสนาอิสลามทั่วไป แต่ไม่รวมกิจการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินข้อกำหนดในกฎหมายอิสลามและการบริหารงานยุติธรรม ส่วนมุฟตีมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยและประกาศประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม ในขณะที่ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารความยุติธรรม (Section 45)

การจัดตั้งและการบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะอยู่ภายใต้กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละรัฐ ยกเว้นในเขตพื้นที่ของสหพันธรัฐ ได้แก่ กัวลาลัมเปอร์ ปูตราจายา และลางูวัน ซึ่งการจัดตั้งและการบริหารศาลชะรีอะฮ์ในเขตพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติของสหพันธรัฐ

สำหรับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะมี 3 ชั้น ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ อย่างไรก็ตาม ในบางรัฐไม่มีศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ แต่จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอุทธรณ์ (Appeal Board

Committee) แทน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เหมือนกับศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์นั่นเอง (Ramizah, 2006 : 212)

โครงสร้างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในมาเลเซีย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่ารัฐแต่ละรัฐในสหพันธรัฐมาเลเซียมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับกิจการอิสลามเป็นของตนเอง ซึ่งรวมทั้งการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ การศึกษาโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะพบว่าแต่ละรัฐจะมีโครงสร้างของศาลดังกล่าวที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รัฐกลันตัน

รัฐกลันตันได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์ 1995 (Administration of the Syari'ah Court Enactment 1995) มาตรา 8 แห่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

องค์คณะของผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยสี่คน หนึ่งในนั้นเป็นมุฟตีประจำรัฐ ส่วนผู้พิพากษาอีกสองคน สุลต่านจะเป็นผู้เลือก และประธานศาลศาสนาอิสลามจะทำหน้าที่ประธานในการพิจารณาอุทธรณ์

รัฐเคดาห์

รัฐเคดาห์ได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ค.ศ. 1993 (The Administration of Syari'ah Court Enactment 1993) มาตรา 5 แห่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยประธานศาลศาสนาอิสลามผู้พิพากษาจากศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคนซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากสุลต่านตามคำแนะนำของสภาศาสนาอิสลาม

รัฐมะละกา

รัฐมะละกาได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลศาสนาอิสลาม 1985 (The Administration of Syari'ah Court Enactment 1985) กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลกอฎี (Court of Kathi)
3. ศาลกอฎีท้องถิ่น (Court of District *Kadi*)

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยสมาชิกสามท่านได้แก่มุฟตี⁴ ซึ่งจะประธานขององค์คณะ ส่วนองค์คณะอีกสองคนจะได้รับการแต่งตั้งราชาธิบตี⁴

รัฐยะโฮร์

รัฐยะโฮร์ได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลศาสนาอิสลาม 1978 (The Administration of Syari'ah Court Enactment 1978) กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลกอฎีอาวุโส (Court of *Kadi Besar*)
3. ศาลกอฎี (Court of *Kadi*)

⁴ เนื่องจากรัฐมะละกาไม่มีสุลต่านผู้ครองรัฐ ดังนั้นการลงนามในการประกาศใช้กฎหมาย ตลอดจนการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญจะกระทำโดยราชาธิบตีซึ่งเป็นประมุขของสหพันธรัฐ

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยสมาชิกสามท่าน ได้แก่ประธานซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในศาลแพ่งหรือศาลชะรีอะฮ์ ส่วนอีกสองท่านได้แก่กอฎี อาวุโส (Kadi Besar)

รัฐปาหัง

รัฐปาหังได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลศาสนาอิสลาม ค.ศ. 1991 (The Administration of Syari'ah Court Enactment 1991) มาตรา 42 กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยสมาชิกไม่เกินเจ็ดท่าน ซึ่งมีความรู้ด้านกฎหมายอิสลามเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งจากสภาศาสนาอิสลาม (The Council of Muslim Religion) มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงปีเดียว

รัฐตรังกานู

รัฐตรังกานูได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกิจการศาสนา 1986 (The Administration of Religious Affairs Enactment 1986) กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

องค์คณะผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์จะประกอบด้วยสมาชิกสามท่าน ได้แก่ประธานซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งจากสุลต่าน บุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการฟัตวา (Fatwa Committee) หนึ่งท่าน และบุคคลซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสภาศาสนาอิสลามอีกหนึ่งท่าน โดยตัวแทนจากสภาศาสนาอิสลามจะต้องได้รับหนังสือการแต่งตั้ง (เตาลิยะฮ์) จากสุลต่าน

รัฐเนกรีเซมบิลัน

รัฐเนกรีเซมบิลันได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาสนาอิสลาม 2003 (The Administration of the Religion of Islam 2003) มาตรา 55 (1) (2) (3) ของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

รัฐเปอรลิส

รัฐเปอรลิสได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์ 1991 (The Administration of Syari'ah Court Enactment 1991) มาตรา 7 ของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ (Appeal Board Committee)
2. ศาลกอฎีอากูโต (Court of Qadi Besar)
3. ศาลกอฎี (Court of Qadi)

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะประกอบด้วยสมาชิกเจ็ดท่านซึ่งมีมุฟตีย์เป็นประธาน (section 10)

รัฐเปรัก

รัฐเปรักได้ออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม 1992 (The Administration of Islamic Law Enactment 1992) มาตรา 40 (1) (2)(3) ของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามดังต่อไปนี้

1. ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syari'ah Appeal Court)
2. ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syari'ah High Court)
3. ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syari'ah Subordinate Court)

จากโครงสร้างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของแต่ละรัฐข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามในแต่ละรัฐจะมีสามชั้นด้วยกัน ได้แก่ศาลชั้นอุทธรณ์ ซึ่งเป็นศาลศาสนาอิสลามสูงสุด ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง ซึ่งเป็นศาลชั้นกลาง และศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ซึ่งเป็นศาลชั้นต้น อย่างไรก็ตาม จะพบว่าบางรัฐจะเรียกศาลศาสนาอิสลามในชื่อที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตสำคัญอีกประการหนึ่งคือกฎหมายที่กำหนดโครงสร้างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของแต่ละรัฐจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป ทั้งๆ ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน เกี่ยวกับประเด็นนี้นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่าชื่อกฎหมายที่น่าจะถูกต้องมากที่สุดควรเป็นกฎหมายว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์ (The Administration of Syari'ah Court)⁵ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มุ่งบังคับใช้เพื่อการบริหารศาลชะรีอะฮ์โดยเฉพาะ (Ramizah Wan Muhammad, 2006 : 216)

โครงสร้างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ของกรุงกัวลาลัมเปอร์

จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์ จะเหมือนกับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามของรัฐอื่นๆ ในมาเลเซียดังที่กล่าวมาในข้างต้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 (The Administration of Islamic Law (Federal Territories) Act 1993) ได้กำหนดโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ออกเป็น 3 ชั้น ดังต่อไปนี้

1. ศาลศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ (Syariah Appeal Court)
2. ศาลศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Syariah High Court)
3. ศาลศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น (Syariah Subordinate Court)

ศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์ (Appeal Syariah Court)

ศาลศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์เป็นศาลสูงสุดสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม องค์คณะในศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์มีทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ประธานศาลศาลศาสนาอิสลามและผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามอีกสองคนซึ่งจะได้รับการคัดเลือกของประธานศาลศาลศาสนาอิสลาม

⁵ รัฐที่ออกกฎหมายว่าด้วยการบริหารศาลชะรีอะฮ์โดยใช้ชื่อนี้ ได้แก่ รัฐกลันตัน รัฐมะละกา และรัฐเปอร์ลิส

ศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูง (High Syariah Court)

อำนาจในการก่อตั้งศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงเป็นของราชาธิบดีตามคำแนะนำของรัฐมนตรี (section 40(2) ส่วนคุณสมบัติของผู้พิพากษาในศาลนี้มีดังต่อไปนี้ (section 43)

ก. มีสัญชาติมาเลย์

ข. เคยเป็นผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น หรือเคยเป็นกอฎี หรือนายทะเบียน หรืออัยการชะรีอะฮ์ไม่ต่ำกว่าสิบปี และมีความรู้ในกฎหมายอิสลาม

ศาลชะรีอะฮ์ชั้นต้น (Subordinate Syariah Court)

การจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นเป็นไปตามมาตรา 40(1) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 กฎหมายบัญญัติไว้ว่าราชาธิบดี (Yang Di-Pertuan Agong) มีอำนาจจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นสำหรับเขตพื้นที่สหพันธรัฐที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามคำแนะนำของรัฐมนตรี และก่อตั้งดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับการแต่งตั้งผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นนั้นต้องได้รับการรับรองจากประธานศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ และต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา (section 43)

กล่าวโดยสรุปแล้วโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศมาเลเซียมีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามในรัฐอื่นๆ ของมาเลเซีย โดยแบ่งออก 3 ชั้น ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น

บทที่ 4

อำนาจของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์เกี่ยวกับคดีครอบครัว

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่สอง ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีที่เกี่ยวกับครอบครัว ดังที่กล่าวมาแล้วในบทก่อนหน้านี้ว่าศาลศาสนาอิสลามแห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นศาลที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวของชาวมุสลิมเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นขอบเขตอำนาจที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 พระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายครอบครัวอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1994 ดังรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไปนี้

ขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามแห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์

ศาลศาสนาอิสลามแห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่สหพันธรัฐคือกรุงกัวลาลัมเปอร์ ปูตราจายา และลาบวนเท่านั้น ดังนั้นหากมีการนำคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตศาลไปฟ้องต่อศาลศาสนาแห่งกรุงกัวลาลัมเปอร์ ศาลย่อมไม่มีอำนาจรับพิจารณาพิพากษาคดีไว้ได้ (Sec. 46(1), 47(1) Administration of Islamic Law (Federal Territories) Act 1993 (Act 505)) ในกรณีศาลรับฟ้องคดีดังกล่าว แต่ปรากฏในภายหลังว่าเป็นคดีที่อยู่นอกเขตอำนาจศาล ศาลก็ต้องจำหน่ายคดีเสียเพื่อให้โจทก์นำคดีไปฟ้องยังศาลที่มีเขตอำนาจต่อไป

ข้อความในวรรคแรก ส่วนที่สองของมาตรา 121(1A) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขและมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 10 มิถุนายน 1988 ได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งครอบคลุมถึงคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม ไม่ว่าจะเป็น คดีครอบครัว มรดก ทรัพย์สินวะกัฟ¹ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเนื่องจากการบริหารจัดการมัสยิด องค์การบริหารจัดการชะกาต (บัยตุลชะกาต) ดังปรากฏในมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1994 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ ตลอดจนคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภริยา

¹ ทรัพย์สินที่บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์

- (2) การจัดการ หรือเรียกร้องทรัพย์สินซึ่งเกิดตามข้อ (1)
- (3) การเลี้ยงดูบุคคลที่อยู่ในอุปการะ ความเป็นบุตรที่ถูกตั้งตามกฎหมาย ตลอดจนอำนาจปกครองผู้เยาว์
- (4) การแบ่งหรือการร้องขอในสินสมรส
- (5) พินัยกรรม และการให้เพื่อตายของมุสลิม
- (6) การให้ในขณะมีชีวิต
- (7) การให้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือการบนบาน (นะซร์)
- (8) การแบ่งมรดกทั้งที่ทำพินัยกรรมและที่มิได้ทำพินัยกรรมไว้
- (9) วินิจฉัยทายาทที่มีสิทธิรับมรดก ตลอดจนส่วนแบ่งที่ทายาทดังกล่าวมีสิทธิได้รับ
- (10) คดีอื่นที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้

บทบัญญัติข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว มรดก การให้โดยเสน่หาแก่ปัจเจกบุคคล หรือการให้เพื่อสาธารณประโยชน์ ตลอดจนคดีอื่นใดที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ซึ่งเป็นการบัญญัติเปิดกว้างรองรับอำนาจของศาลศาสนาอิสลามในอนาคต กล่าวคือหากมีกฎหมายฉบับใดบัญญัติให้คดีใดอยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลามแล้ว ก็ให้เป็นไปตามนั้น

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้บัญญัติอีกว่า ศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะเท่าที่ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเท่านั้น และศาลอื่นๆ ไม่มีเขตอำนาจเหนืออำนาจของศาลศาสนาอิสลามในการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว (รัฐธรรมนูญสหพันธรัฐ มาตรา ๖๕ วรรคที่ ๑ ข้อที่สอง) ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องเขตอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามกับศาลแพ่งนั่นเอง

ดังที่กล่าวมาแล้วในบทก่อนหน้าว่าโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามมี 3 ชั้น ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ดังนั้นศาลศาสนาอิสลามในแต่ละชั้นศาลจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ดังต่อไปนี้

อำนาจในคดีแพ่งของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น

ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 ได้ดังนี้

ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง ซึ่งมีทุนทรัพย์ไม่เกิน 5000 ริงกิตหรือคดีที่ไม่สามารถคำนวณทุนทรัพย์ได้ (Sec. 47(2b) Act 505)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 ได้บัญญัติให้อำนาจแก่พระราชาธิบดีในการขยายอำนาจของศาลศาสนาอิสลามได้ (Sec. 47(3) Act 505) ซึ่งเป็นคดีลักษณะครอบครัว เช่น การหมั้น การสมรส การสิ้นสุดของการสมรส ค่าอุปการะเลี้ยงดู การให้โดยเสน่หา และการแบ่งทรัพย์สินเนื่องจากการหย่า เป็นต้น ตลอดจนมีอำนาจในการออกหมายเรียก หมายค้นเนื่องคดีดังกล่าวได้

อำนาจในคดีแพ่งของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง

ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งตามมาตรา 46(2) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993ดังต่อไปนี้

ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งที่ทั้ง โจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม และเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีต่อไปนี้

- (1) การหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว และคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา
- (2) การเรียกร้องทรัพย์สินอันเกิดจากข้อ (1)
- (3) ค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้ความดูแล
- (4) การแบ่งหรือการเรียกร้องสินสมรส
- (5) พินัยกรรม หรือการสั่งเสียเมื่อใกล้ตาย
- (6) การให้โดยเสน่หา
- (7) การระงับหรือการระงับ (บนบาน)
- (8) การแบ่งมรดกที่มีพินัยกรรมและไม่มีพินัยกรรม
- (9) การกำหนดผู้มีสิทธิในการรับมรดก
- (10) คดีอื่นๆ ที่กฎหมายหรือบทบัญญัติอื่นๆ กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม (Sec. 46(2a) Act 505)

อำนาจในคดีแพ่งของศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์

ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในมาตรา 52(1) (2) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารกฎหมายอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1993 และมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายครอบครัวอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1984 ได้ดังนี้

1-พิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง (Sec. 52(2) Act 505)

2-พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับผลประโยชน์สาธารณะซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ตามคำร้องขอของผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่ง และคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงได้ชี้ขาดในประเด็นดังกล่าวด้วย

3- พิจารณาและพิพากษาคดีที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ อีกทั้งมีคำสั่งในเรื่องใดๆที่อยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง ซึ่งศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์เห็นว่าก่อให้เกิดความยุติธรรมในการอุทธรณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ยังมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงอีกด้วย (Sec. 53(1) Act 505)

จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่าศาลศาสนาอิสลามมีขอบเขตอำนาจในคดีครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว และคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ตลอดจนการเรียกร้องทรัพย์สินอันเกิดจากการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว ค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้ความดูแล การแบ่งหรือการเรียกร้องสินสมรส พิณัยกรรม หรือการสั่งเสียเมื่อใกล้ตาย การให้โดยเสน่หา การระงับหรือการนะซร์ (บนบาน) การแบ่งมรดกที่มีพิณัยกรรมและไม่มีพิณัยกรรม การกำหนดผู้มีสิทธิในการรับมรดก และคดีอื่นๆที่กฎหมายหรือบทบัญญัติอื่นๆ กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวิสัยฉบับนี้ในการศึกษาอำนาจของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์เกี่ยวกับคดีครอบครัว ผู้วิจัยจึงขอเสนอคดีครอบครัวบางคดีที่พิจารณาพิพากษาโดยศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คดีเรียกร้องค่ามูตะฮ์² ค่าอุปการะเลี้ยงดู และอำนาจปกครองบุตร

เป็นคดีเลขที่ 87-88/2000 ระหว่าง Faridah Binti Sulaiman โจทก์ กับ Mohammad Noh Bin Othman จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2004 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่าเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1985 โจทก์และจำเลยได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมายอิสลาม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์. โจทก์และจำเลยมีบุตรด้วยกัน 2 คนได้แก่ Natasha Binti Mohammad Noh ซึ่งเกิดวันที่ 4 สิงหาคม 1988 อายุ 16 ปี และ Mikhail bin Mohammad Noh ซึ่งเกิด

² มูตะฮ์ได้แก่คำสินไหมทดแทนที่สามีต้องจ่ายให้แก่ภริยา เนื่องจากสามีได้ทำการหย่าภริยา โดยที่นางไม่มีความผิด

วันที่ 8 มกราคม 1994 อายุ 10 ปี เมื่อวันที่ 18 กันยายน 1999 โจทก์และจำเลยได้ทำการหย่าที่ศาลศาสนาอิสลามขึ้นต้นด้วยความเห็นชอบของศาล ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีคำสั่งศาลเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิหลังการหย่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียกร้องสิทธิต่างๆที่ปรากฏในคำฟ้องนี้ คือ การเรียกร้องค่ามูตะฮะ ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร และอำนาจการปกครองบุตรทั้งสองคน โจทก์ได้เรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นเงินจำนวน 5,457 ริงกิต ซึ่งนอกจากค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร โจทก์ยังได้เรียกร้องค่ามูตะฮะจากจำเลยเป็นเงินจำนวน 168,000 ริงกิต ประเด็นสำคัญที่ศาลต้องวินิจฉัยในคดีนี้คือ ความสามารถและฐานะของจำเลยในการชำระค่าเรียกร้องตามคำฟ้องของโจทก์ซึ่งภาระในการพิสูจน์ความสามารถและฐานะของจำเลยนั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์

หลังจากได้รับฟังและพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้นำเสนอโดยทนายความของทั้งสองฝ่ายพร้อมกับคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอดีตภรรยาและหน้าที่ของความเป็นบิดาของบุตรตลอดจน ความสามารถและฐานะ ศาลจึงได้มีคำพิพากษาดังต่อไปนี้

- 1) ให้จำเลยชำระค่ามูตะฮะแก่โจทก์ เป็นเงินจำนวน 10,000 ริงกิต โดยให้ชำระภายในสองเดือนนับจากวันที่มีคำพิพากษา ตามมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติว่ากฎหมายครอบครัวอิสลาม ค.ศ. 1984 และตามพยานหลักฐานที่ปรากฏในคดีนี้
- 2) ให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรทั้งสองซึ่งอยู่ในความดูแลของโจทก์ตามคำเรียกร้องของโจทก์ เป็นเงินจำนวน 1,500 ริงกิต ต่อเดือน
- 3) ให้จำเลยชำระค่าเช่าบ้านเป็นเงินจำนวนเงิน 1,300 ริงกิต และให้คำพิพากษานี้มีผลบังคับใช้จนกว่าจะมีคำพิพากษาอื่นในเรื่องเดียวกันนี้ ส่วนวิธีการชำระเงินนั้นให้โจทก์โอนเงินให้แก่บุตรคนแรก ส่วนค่าเช่าบ้านให้จำเลยชำระแก่เจ้าของบ้านตามสัญญาเช่าเริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีคำพิพากษาจนถึงการสิ้นสุดของสัญญาเช่า หรือ ให้จำเลยชำระค่าเช่าบ้านที่บุตรทั้งสองอาศัยอยู่จนกว่าศาลจะยกเลิกคำพิพากษาเกี่ยวกับค่าเช่าบ้านแก่บุตรทั้งสองคน
- 4) ค่าใช้จ่ายใดๆ ที่มีความจำเป็นแก่บุตรทั้งสองและเพื่อความเจริญก้าวหน้าของบุตรทั้งสองให้อยู่ในความรับผิดชอบของจำเลย ทั้งนี้ให้รวมถึงค่าเรียนกวดวิชาและค่าอุปกรณ์การเรียนที่เกี่ยวข้อง

จากคดีข้างต้น จะเห็นได้ว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจในการกำหนดค่าต่างๆ ตามคำเรียกร้องของโจทก์ โดยพิจารณาถึงความสามารถของจำเลยในการชำระเป็นสำคัญ คดีข้างต้นชี้ให้เห็นว่าศาลมีอำนาจที่จะไม่ตัดสินให้จำเลยจ่ายค่ามูตะฮะ และค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามคำฟ้อง

ของโจทก์ แต่ศาลจะพิจารณาถึงความสามารถของจำเลยในการจ่ายค่าดังกล่าวตามฐานะทางการเงิน และกำหนดจำนวนเงินที่จำเลยต้องจ่ายแก่โจทก์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย

คดีเรียกร้องอำนาจปกครองบุตร

เป็นคดีเลขที่ 4200-028-003-2003 Tuanku Fazlinda Tunku Khalil โจทก์ กับ Azhar Sidek จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2003 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่า โจทก์ได้ฟ้องว่าจำเลยได้พาบุตรสามคนของโจทก์และจำเลยไปอาศัยในสถานที่ที่จำเลยทราบข้อมูลและรายละเอียด เนื่องจากจำเลยไม่ยอมแจ้งให้โจทก์ได้รับทราบก่อน อีกทั้งสถานะความเป็นอยู่และการศึกษาของบุตรทั้งสามคนได้รับผลกระทบอย่างมากในขณะที่อยู่ภายใต้การดูแลของจำเลย โจทก์จึงได้นำเสนอพยานหลักฐานแก่ศาลเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยขาดคุณสมบัติและไม่มีความสามารถที่จะใช้อำนาจปกครองต่อบุตรทั้งสามคนต่อไป

ปรากฏว่าคดีนี้โจทก์และจำเลยได้ประนีประนอมยอมความ ศาลจึงมีคำพิพากษาตามยอมดังต่อไปนี้

1. สิทธิในการใช้อำนาจปกครองบุตรทั้งสามดังรายนามต่อไปนี้
 - 1) Puteri Intan Diyana Binti Azhar สูติบัตรเลขที่ 22092
 - 2) Puteri Intan Sara Binti Azhar สูติบัตรเลขที่ 083834 และ
 - 3) Puteri Balqis Sara Binti Azhar สูติบัตรเลขที่ 91441
2. อนุญาตให้บุตรคนแรกอาศัยอยู่กับจำเลย ตราบใดที่บุตรได้รับความปลอดภัยและได้รับการศึกษาอย่างปกติ ส่วนบุตรคนที่สองและคนที่สามให้อาศัยอยู่กับโจทก์
3. อนุญาตให้จำเลยเยี่ยมเยียน และพาบุตรคนที่สองและบุตรคนที่สามทุกสัปดาห์ เดือนละสองครั้ง โดยต้องบอกกล่าวล่วงหน้าต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรทั้งสอง และในขณะเดียวกันโจทก์ก็มีสิทธิเยี่ยมเยียน และพาบุตรคนที่หนึ่ง ทั้งนี้โจทก์และจำเลยจะต้องพึงระวังความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการรับส่งบุตรดังกล่าว
4. โจทก์และจำเลยจะต้องดูแลบุตรอย่างดีตลอดระยะเวลาที่บุตรอยู่ภายใต้การดูแลของแต่ละฝ่าย
5. ห้ามมิให้โจทก์และจำเลยดูหมิ่นเกลียดชังอีกฝ่ายหนึ่ง และสั่งสอนให้บุตรทำในสิ่งดังกล่าว
6. ให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่อยู่ภายใต้การดูแลของโจทก์อย่างน้อยเดือนละ 500 ริงกิตตั้งแต่เดือนนี้เป็นต้นไป หรือ จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ส่วนวิธีการชำระเงินนั้น ให้

จำเลยโอนเงินเข้าบัญชีในนามของโจทก์ร่วมกับบุตรคนที่สอง ธนาคารบุมิปุตรา (Bank Bumi Putra Commerce) เลขบัญชี 14420065336524

7. คำตั้งนี้ได้ออกตามมาตรา 131 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งในศาลศาสนาอิสลาม ค.ศ. 1998

คดีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจในการกำหนดให้บุตรอยู่ในอำนาจปกครองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่างบิดาและมารดาซึ่งได้หย่าร้างกัน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุตรเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าโจทก์และจำเลยสามารถประนีประนอมยอมความก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาในคดี ในกรณีที่โจทก์และจำเลยสามารถบรรลุข้อตกลงในการประนีประนอมยอมความแล้ว ศาลก็ต้องพิพากษตามยอม ซึ่งสอดคล้องกับหลักของกฎหมายแพ่งทั่วไป

คดีเรียกร้องสินสมรส

เป็นคดีเลขที่ 111/2000 ระหว่าง Ahmad Fikri Bin Mahmud โจทก์ กับ Habibah Binti Muhammad จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2006 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่าโจทก์เป็นอดีตสามีของจำเลย โจทก์และจำเลยได้สมรสเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 1998 แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2000 โจทก์และจำเลยได้ทำการหย่าที่ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น กรุงกัวลาลัมเปอร์ หลังจากที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาเป็นเวลา 6 เดือน 11 วัน

ในคดีนี้โจทก์เรียกร้องอพาร์ทเมนต์เลขที่ C 1-17 B อพาร์ทเมนต์ ซอร์ดิง เปอร์ดานา ฟาซา 1 ซึ่งปลูกสร้างในโฉนดที่ดิน เลขที่ HS(D) 103045 PT 35940 เขตเปอร์ดาลิง จายา รัฐเสลังงอร์ ดา รุลือหุซัน ซึ่งเป็นสินสมรส ทรัพย์สินดังกล่าวมีราคาตลาดเป็นเงินจำนวน 64,449 ริงกิต ศาลได้ประทับรับฟ้องโจทก์เมื่อวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 2000

หลังจากที่ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงของคดีและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้มีคำพิพากษาดังต่อไปนี้

1. ศาลได้ยกฟ้องคดีนี้เนื่องจากพยานหลักฐานที่โจทก์กล่าวอ้างไม่มีน้ำหนักที่เพียงพอสำหรับพิสูจน์ตามคำฟ้อง ประกอบกับจำเลยได้ให้การปฏิเสธว่าทรัพย์สินที่โจทก์เรียกร้องมิใช่สินสมรส แต่เป็นทรัพย์สินของคนเพียงผู้เดียว และได้ทำการสาบานยืนยันการปฏิเสธดังกล่าวจนสร้างความพอใจแก่ศาล

2. คู่ความฝ่ายใดที่ไม่พอใจกับคำพิพากษาของศาล สามารถทำการอุทธรณ์ต่อศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ได้ภายใน 14 วันนับแต่วันที่มิคำพิพากษานี้

จากคดีข้างต้น จะเห็นได้ว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี โดยยึดพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือ และเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์คำฟ้องของตน ในกรณีที่โจทก์ไม่อาจเสนอพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่จะทำให้ศาลเชื่อในพยานหลักฐานดังกล่าว ศาลก็จะยกประโยชน์แก่จำเลยทันที คดียังชี้ให้เห็นว่าการสาบานเป็นพยานหลักฐานชนิดหนึ่งที่ศาลสามารถใช้เป็นข้อพิสูจน์ยืนยันการปฏิเสธของจำเลย

คดีอุทธรณ์เรียกร้องค่ามูตะฮะฮ์

เป็นคดีเลขที่ 14500-001-002-2002 ระหว่าง Mohammad Farid Bin Abdul Rahman โจทก์ กับ Rabihah Binti Kamarudin จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2005 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่าโจทก์และจำเลยเคยเป็นสามีภริยา เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2002 ศาลศาสนาชั้นต้น กรุงกัวลาลัมเปอร์ได้พิพากษาให้โจทก์ชำระค่ามูตะฮะฮ์แก่จำเลยเป็นจำนวนเงิน 30,000 ริงกิต โดยให้แบ่งชำระเป็นงวด โจทก์ไม่พอใจกับคำพิพากษาของศาลจึงอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลศาสนาชั้นสูง

โจทก์ได้อ้างในคำอุทธรณ์ว่าการหย่าได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุผลที่เหมาะสม และโจทก์ได้โต้แย้งว่าศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นได้กำหนดค่ามูตะฮะฮ์โดยไม่คำนึงถึงความสามารถและฐานะของโจทก์

หลังจากที่ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงของคดี และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว จึงได้มีคำพิพากษาดังต่อไปนี้

1. ยกฟ้องคำอุทธรณ์ของโจทก์
2. ยืนตามคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ในคดีแพ่ง เลขที่ 238/2000 ที่ได้พิพากษาให้ โจทก์ชำระค่ามูตะฮะฮ์แก่จำเลยเป็นจำนวนเงิน 30,000 ริงกิต และพิพากษาเพิ่มเติมให้ชำระค่ามูตะฮะฮ์ดังกล่าว โดยแบ่งเป็นงวด งวดละ 500 ริงกิตต่อเดือน รวมเป็นระยะเวลา 60 เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือนกันยายน 2005 เป็นต้นไป

คำพิพากษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคู่ความที่ไม่พอใจคำพิพากษาศาลสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นได้ โดยอุทธรณ์ไปยังศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง โดยที่ศาล

ศาสนาอิสลามชั้นสูงอาจ อาจแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ในกรณีที่เห็นว่าตัดสินไม่ถูกต้อง หรือยื่นตามคำพิพากษาของศาลศาสนาชั้นต้นหากเห็นว่าตัดสินได้ถูกต้องแล้ว

คดีอุทธรณ์คำพิพากษาเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิในการพบบุตร

เป็นคดีเลขที่ 14000-001-0004 ระหว่าง Noraini Binti Hanipah โจทก์ กับ Nasruddin Shah Bhagjit Bin Abdullah จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2006 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่าโจทก์ได้อุทธรณ์คำพิพากษาเลขที่ 14200-063-011-2001 ของศาลศาสนาชั้นสูงที่พิพากษาเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2004

การพิจารณาคดีดังกล่าวของศาลศาสนาอิสลามชั้นได้ดำเนินการขึ้นเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2001, 5 ธันวาคม 2001, 8 เมษายน 2002, 5 สิงหาคม 2002, 16 ธันวาคม 2002, 24 ธันวาคม 2002, 7 พฤษภาคม 2003, 11 กรกฎาคม 2003 และ 25 มีนาคม 2004 ซึ่งทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยโดยตัวแทนของแต่ละฝ่ายได้มาปรากฏตัวที่ศาล หลังจากนั้นคดีได้ถูกเลื่อนการพิจารณาออกไป โดยสำนักงานศาลจะแจ้งให้ทราบก่อนการพิจารณาคดี ด้วยเหตุที่ผู้พิพากษาได้ย้ายปฏิบัติหน้าที่ ณ ศาลอื่น

เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2004 เวลา 10.30 น. คดีนี้ได้ถูกนำพิจารณาอีกครั้ง โดยได้พิจารณาคดีโดยจำเลยขาดนัด และศาลได้บันทึกว่าจำเลยขาดนัดโดยไม่มีเหตุอันควร จึงพิพากษาให้สิทธิแก่โจทก์ในการเยี่ยมเยียนบุตรที่อยู่ภายใต้การดูแลของจำเลย และสั่งให้จำเลยส่งบุตรแก่โจทก์ ที่พักอาศัยเลขที่ 27 ถนนวังสา มูรนี 5-5/24 A วังสา เมอลาติ 53300 กรุงกัวลาลัมเปอร์ในทุกวันเสาร์ เวลา 9.30 น. และให้โจทก์ส่งบุตรแก่จำเลย ณ ที่พักอาศัยของจำเลยในวันอาทิตย์ก่อนเวลา 18.30 น. โจทก์ไม่พอใจคำพิพากษาของศาลศาสนาชั้นสูง จึงอุทธรณ์คำพิพากษาคือศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์

หลังจากที่ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงของคดีและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้มีคำพิพากษาว่าเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของคู่ความและเพื่อปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลาม ศาลจึงอนุญาตให้จำเลยได้พบกับบุตรภายใต้การควบคุมดูแลของผู้อำนวยการศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นเวลา 2 ชั่วโมง ทุกวันจันทร์ สัปดาห์วันสัปดาห์ เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

คดีข้างต้นชี้ให้เห็นว่าคู่ความสามารถอุทธรณ์คำตัดสินของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงไปยังศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ โดยที่ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงอุทธรณ์อาจแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงในกรณีที่เห็นว่าตัดสินไม่ถูกต้อง หรือยื่นตามคำพิพากษาของศาลศาสนาชั้นสูง

หากเห็นว่าตัดสินได้ถูกต้องแล้ว หรืออาจวินิจฉัยเพิ่มเติมในประเด็นที่ศาสนาสานาอิสลามชั้นสูงยังมีคำวินิจฉัย

จากตัวอย่างคดีที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นว่าศาสนาสานาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวซึ่งโจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม ส่วนการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พอใจก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกันกับศาลทั่วไป โดยที่คู่ความสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาสนาสานาอิสลามชั้นต้นต่อศาสนาสานาอิสลามชั้นอุทธรณ์ และอุทธรณ์คำพิพากษาของศาสนาสานาอิสลามชั้นสูงต่อศาสนาสานาอิสลามชั้นอุทธรณ์ซึ่งเป็นศาลสูงสุด และคำพิพากษาของศาสนาสานาอิสลามชั้นอุทธรณ์ถือว่าถึงที่สุด

บทที่ 5

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เนื้อหาของบทนี้จึงจะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์จะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรกได้แก่การศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารไม่ว่าจะเป็นหนังสือ บทความ และวิทยานิพนธ์ ส่วนที่สองเป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานศาลศาสนาอิสลาม ผู้อำนวยการสำนักงานศาลศาสนาอิสลาม ผู้พิพากษาของศาลศาสนาอิสลามของทุกชั้นศาล ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร

ศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจอย่างจำกัดและทับซ้อน

Abu Bakar Abdullah ในเขียนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์คุฏบัตินิตตสาจากกฎหมาย มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (International Islamic University Malaysia) ในปี 1993 โดยอธิบายว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจอย่างจำกัด กล่าวคือคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ซึ่งเป็นศาลศาสนาอิสลามสูงสุดสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลแพ่งที่บรรดาผู้พิพากษาไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอิสลาม จึงมีความเป็นไปได้ว่าคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ด้านกฎหมายอิสลามอาจถูกลบล้างโดยผู้พิพากษาที่ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอิสลาม อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันปัญหานี้ได้รับการแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เนื่องจากเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 1988 รัฐสภาแห่งสหพันธรัฐได้ทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการขัดกันแห่งอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และศาลแพ่ง โดยบัญญัติว่าศาลแพ่งไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ต่อไป การแก้ไขดังกล่าวทำให้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจเบ็ดเสร็จ ไม่ถูกแทรกแซงโดยศาลอื่นต่อไป และเป็นการยกระดับสถานะของศาลศาสนาอิสลามไปอีกทางหนึ่งด้วย (Farid Sufian Shuaib, 2003, 87-88)

ถึงแม้ว่าปัญหาการขัดกันแห่งอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามและศาลแพ่งทั่วไปได้มีการแก้ไขเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 1988 แต่ความคลุมเครือระหว่างอำนาจศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลามยังคงมีอยู่ในบางประเด็น เช่น คำพิพากษาของศาลฎีกาในคดี Mohamed Habibullah Faridah bt.

Dato Talib v. Mohd. Habibullah bin Mahmood [14 October 1989] ซึ่งศาลได้พิพากษาว่าภริยา muslim สามารถฟ้องสามี muslim ของนางเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำร้ายร่างกาย ศาลได้ปฏิเสธคำโต้แย้งของสามีที่ว่าคดีน่าจะเป็นอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับ การสมรส และมีคำพิพากษาว่าการทำร้ายร่างกายมิใช่เป็นประเด็นการสมรส แต่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายอาญา

คดีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไม่มีความอิสระจากอำนาจของศาลแพ่ง ประเด็นสำคัญคือศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เองก็จะไม่พยายามที่จะขยายเขตอำนาจของตัวเองเพื่อไปเกี่ยวข้องกับคดีที่ muslim เป็น โจทก์จำเลย เช่น ในกรณีคดีของ Jumaaton v. Hizaruddin คดีนี้เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทในการบริหารอสังหาริมทรัพย์ของเจ้ามรดก ข้อเท็จจริงมีอยู่ ว่าภริยาคนที่สองและบุตรห้าคนของเจ้ามรดกได้ร้องขอต่อเพื่อเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่โจทก์ซึ่งเป็น บริษัทที่มีอำนาจบริหารทรัพย์สินของเจ้ามรดกได้ฟ้องจำเลย แต่ศาลแพ่งแห่งสหพันธรัฐได้ยกคำร้องขอดังกล่าว (Ahmad HidayatBuang, 2006 : 6.)

คดีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไม่มีความพยายามในการ ขยายขอบเขตอำนาจของตนในการไปเกี่ยวข้องกับการบริหารสินทรัพย์ของเจ้ามรดก ทั้งๆที่โจทก์ และจำเลยเป็น muslim โดยปล่อยให้ศาลแพ่งพิจารณาพิพากษาแทน

ความแตกต่างกันในกฎหมายและระบบการบริหารศาล

ผลจากที่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของอังกฤษทำให้กิจการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐแต่ละรัฐ ด้วยเหตุนี้เองทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเชิงบริหารงานศาล ศาสนาอิสลามหรือศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ระหว่างรัฐแต่ละรัฐ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ศาสตราจารย์ Ahmad Ibrahim ได้แนะนำวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวไว้สองวิธี วิธีที่หนึ่งคือการใช้ มาตรา 76 (1)(B) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐซึ่งได้มอบให้รัฐสภาสหพันธรัฐตรากฎหมายที่รัฐต่างๆ ต้องการใช้ร่วมกัน ไม่เว้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องการบังคับใช้กฎหมายอิสลาม ส่วนวิธีที่สองคือการ จัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์กลาง เนื่องจากปัจจุบันนี้รัฐทุกรัฐจะมีศาล ศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นอุทธรณ์เป็นของตัวเองตามที่ได้ศึกษาไปแล้วในบทที่สาม ซึ่งจะ ทำให้ประหยัดกำลังคนและการเงินและยังจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเกิดจุดร่วมและเกิดการ ประสานงานทั่วประเทศ (Ahmad HidayatBuang, 2006 : 7.)

ผลกระทบที่สำคัญของระบบการบริหารและกฎหมายแตกต่างกันคือทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเกิดช่องว่างแห่งกฎหมายขึ้นมา ตัวอย่างเช่น การสมรสมากกว่าหนึ่งคน(Poligamy)ของชาย ความแตกต่างในเงื่อนไขการของการแต่งงานของแต่ละรัฐ ทำให้บุคคลบางคนถือโอกาสย้ายจากรัฐหนึ่งไปอยู่อีกรัฐหนึ่งเพื่อจะทำให้ตัวเองสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อทำการสมรสหญิงมากกว่าหนึ่งคน มีสามตัวอย่างที่ทำให้เกิดปัญหาลดน้อยลงเนื่องจากไม่สอดคล้องกันของกฎหมายและการบริหารงานของศาล หนึ่งปัญหาการทำงานของทนายความและลูกความในการที่จะแต่งตั้งทนายความในรัฐต่างๆ เพราะการจะเป็นทนายความได้นั้นจะต้องมีการแต่งตั้งจากคณะกรรมการในแต่ละรัฐก่อน ปัญหาที่สองมีคำร้องขอเพื่อเปลี่ยนคำฟ้องจะไม่สามารถทำในรัฐอื่นได้เพราะกฎหมายแตกต่างกัน และปัญหาที่สามกรณีมีคดีที่ได้รับการตัดสินโดยศาลของรัฐหนึ่งแล้วแต่คู่ความไม่พอใจอาจจะยื่นคดีฟ้องใหม่ในรัฐอื่นๆ ได้อีก

ศาสตราจารย์ Mahmud Saedon มีความเห็นว่าความไม่สอดคล้องในการบริหารและระเบียบ กฎหมายระหว่างศาลในรัฐต่างๆของมาเลเซียมีผลกระทบต่อศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์สองประการคือ ประการแรกถ่วงความก้าวหน้าและเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาศาล ประการที่สองทำให้ชาวมุสลิมเองมีความลำบากในการติดต่อกับศาลหากเขาไม่อยู่ในรัฐที่มีการจัดตั้งศาล ในแง่ของการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อการวางแผนทางการเงินสำหรับการบริหารศาลก็ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกันการบริการเพื่อการพัฒนาเจ้าหน้าที่ก็ถูกจำกัด และยากที่จะให้การฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (Ahmad HidayatBuang, 2006 : 8)

ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

มีการซ้ำซ้อนกันระหว่างอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และศาลทั่วไป

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่าประเด็นอำนาจซ้ำซ้อนระหว่างอำนาจของศาลศาสนาอิสลามและศาลแพ่งนั้นมิได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลาม เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติอย่างชัดเจนว่าสำหรับคู่ความที่เป็นมุสลิมเท่านั้นที่อยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลาม ส่วนผู้ที่มิใช่มุสลิมก็ไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลาม ดังนั้นปัญหาอำนาจทับซ้อนระหว่างศาลศาสนาอิสลามกับศาลทั่วไปนั้นไม่เกิดขึ้น แต่ปัญหาคาบเกี่ยวจะเกิดขึ้นในบางกรณี เช่น เกี่ยวกับสถานภาพสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เข้ารับอิสลามหรือได้พ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม ถ้าพิจารณาในแง่ของศาลศาสนาอิสลามแล้ว การสมรสก็จะกลายเป็นโมฆะทันที แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของศาลแพ่งทั่วไปแล้ว สถานภาพสมรสดังกล่าวยังคงมีอยู่ ซึ่งส่งผลทำให้คู่สมรสสามารถเรียกร้องตาม

สิทธิและหน้าที่ของความเป็นสามัญญา ผู้ที่เป็นมุสลิมจะไปฟ้องร้องต่อศาลทั่วไปเพื่อให้มีคำสั่งสิ้นสุดสถานภาพสมรสได้ เนื่องจากมุสลิมไม่มีสิทธิไปฟ้องร้องต่อศาลแพ่งทั่วไปได้ ในขณะที่ผู้มีไม่มุสลิมจะไปฟ้องร้องต่อศาลศาสนาอิสลามก็ไม่ได้เช่นกัน ทำให้ปัญหานี้มีข้อขัดแย้งทางออกไม่ได้

การขาดความพร้อมของผู้ให้บริการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่าศาลศาสนาอิสลามมีความประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือด้านความยุติธรรมแก่ผู้ที่มาใช้บริการ แต่เกิดปัญหาว่าผู้ที่มาใช้บริการไม่มีการเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆที่จะเป็นพยานหลักฐานที่ศาลจำเป็นต้องใช้ในการประกอบการพิจารณาและพิพากษาคดี ตัวอย่างเช่นกรณียาที่ต้องการฟ้องหย่าสามี แต่มิได้นำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่นทะเบียนสมรส เป็นต้น เป็นสาเหตุทำให้ศาลไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ร้อง จึงกล่าวได้ว่าถึงแม้ว่าศาลศาสนาอิสลามมีหน้าที่ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนชาวมุสลิมด้านครอบครัว แต่เมื่อผู้ร้องขาดความพร้อมในการเตรียมพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ศาลก็ไม่สามารถดำเนินการตามคำร้องขอของผู้ร้องได้

บทลงโทษไม่รุนแรง

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้อธิบายว่าถึงแม้ว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในด้านการครอบครัว แต่บทลงโทษที่กำหนดสำหรับผู้กระทำผิดไม่รุนแรงไม่ทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความหวาดกลัวที่จะทำการฝ่าฝืนกฎหมาย จึงมีการฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เรื่อยๆ เช่น มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายครอบครัวอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1994 ได้บัญญัติว่าบุคคลใดที่ทำการสมรสต่างประเทศต้องไปปรากฏต่อหน้านายทะเบียนในประเทศภายในหกเดือนนับแต่วันที่สมรส ในกรณีบุคคลดังกล่าวมิไปปรากฏตัวต่อหน้านายทะเบียนจะต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิตหรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 36 ได้บัญญัติว่าบุคคลใดที่ฝ่าฝืนมาตรา 32 ซึ่งกำหนดหน้าที่ของนายทะเบียนในการจัดเก็บต้นฉบับของทะเบียนสมรสและทะเบียนหย่า และออกทะเบียนสมรสและทะเบียนหย่าแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องรับโทษปรับไม่เกินห้าร้อยริงกิต หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรา 37 ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการแทรกแซงการสมรส กล่าวคือเป็นความผิดฐานบังคับหรือข่มขู่ให้ผู้อื่นทำการสมรสโดยปราศจากความยินยอม และขัดขวางชายที่มีอายุครบสิบแปดปี

บริบูรณ์แล้วหรือหญิงที่มีอายุครบสิบหกปีบริบูรณ์แล้วมิให้ทำการสมรส ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษปรับหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 38 ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการประกาศหรือให้ข้อความสำหรับการสมรสที่เป็นเท็จ โดยบัญญัติว่าบุคคลใดมีเจตนาประกาศหรือเขียนข้อความเพื่อการสมรสใดที่เป็นเท็จ ถือว่าได้กระทำผิดและต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนมาตรา 39 ได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานจัดการสมรสโดยไม่มีอำนาจ กล่าวคือบุคคลใดได้จัดการหรือจะจัดการสมรสโดยไม่มีอำนาจถือว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำผิด และต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 40 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสมรสโดยมิได้ขออนุญาตจากนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือจัดการสมรสโดยปราศจากพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือจำนวน 2 คน ถือว่าผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

หรือบุคคลใดทำการสมรส หรือจะทำการสมรส มิใช่โดยบุคคลที่มีอำนาจ ดังมาตรา 7 ได้บัญญัติไว้ ได้แก่ ะลีย์โดยมีนายทะเบียน ตัวแทนของะลีย์โดยการอนุญาตของนายทะเบียนและนายทะเบียนต้องปรากฏตัวอีกด้วย นายทะเบียนในฐานะตัวแทนของะลีย์ ส่วนการสมรสของหญิงที่ไม่ใช่ะลีย์ที่เป็นเครือญาติ การสมรสของนางต้องจัดการโดยะลีย์อาม หรือจัดการสมรสบุคคลที่มีอายุน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ถ้าเป็นชายน้อยกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ถ้าเป็นหญิงน้อยกว่าสิบหกปีบริบูรณ์ หรือสมรสกับหญิงที่ต้องห้ามในกฎหมายอิสลาม ถือว่าได้กระทำผิด จะต้องรับโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทลงโทษที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบว่าเป็นบทลงโทษที่ไม่รุนแรง ไม่ทำให้ผู้กระทำผิดเข็ดขยาด หลายครั้งที่มีการฝ่าฝืนโดยไม่รู้สีกกลัวต่อบทลงโทษ

ผู้มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของตนเองพึงมี

ผู้ที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามนั้นขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเองที่พึงมีตามกฎหมาย เช่น กรณีภริยาต้องการหย่ากับสามี แต่มาฟ้องร้องต่อศาลเพื่อขอหย่า ทั้งๆ ที่สิทธิของภริยาที่กฎหมายรับรองนั้นคือการฟ้องหย่า แต่ภริยามีได้ดำเนินกระบวนการฟ้องหย่า และการที่จะให้ศาลบังคับให้สามีหย่าภริยานั้นมันเป็นเรื่องที่ขัดกับหลักกฎหมายดังนั้นศาลจึงไม่สามารถปฏิบัติตามคำร้องของภริยาได้ เป็นเหตุทำให้ศาลศาสนาอิสลามไม่สามารถสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการได้อย่างเต็มที่

ความไม่เข้าใจของสังคมภายนอก

สังคมบางส่วนยังไม่เข้าใจอำนาจหน้าที่ของศาสนาอิสลามอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบต่างๆ นานา สื่อหลายสำนักก็นำเสนอข่าวเกี่ยวกับศาสนาอิสลามบนพื้นฐานของความไม่เข้าใจ ปัญหาข้อนี้จึงส่งผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคลที่มีต่อศาสนาอิสลาม

การแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาสนาอิสลาม

เมื่อเทียบกับจำนวนของประชากรในกรุงเทพมหานครและสถิติของคดีแล้วจำนวนผู้พิพากษาในศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นถือว่ายังมีจำนวนยังไม่เพียงพอ นอกจากนั้นเมื่อมีการโยกย้ายผู้พิพากษาไปประจำรัฐอื่น ผู้ที่เข้ามาแทนที่ก็ไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ผู้พิพากษาได้ทันที เพราะจะต้องรอการแต่งตั้ง (تولية) ก่อน ดังนั้นการทำงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จึงเกิดความล่าช้า ส่งผลทำให้คดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศาลศาสนาอิสลามตามมา

เมื่อกล่าวถึงจำนวนของผู้พิพากษาของศาสนาอิสลามในปัจจุบัน ทั่วประเทศจะมีผู้พิพากษาศาสนาอิสลามทั้งหมดจำนวน 100 คน สำหรับศาสนาอิสลามแห่งกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 9 คน แบ่งเป็นผู้พิพากษาศาสนาอิสลามชั้นต้น 6 คน ศาสนาอิสลามชั้นสูง 2 คน และประธานศาลศาสนาอิสลามจำนวน 1 คน ซึ่งจำนวนผู้พิพากษาดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการรับผิดชอบคดีซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกวัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น

นอกจากนี้ สังคมยังมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อการแต่งตั้งผู้พิพากษาหญิงที่ประจำในศาสนาอิสลาม เนื่องจากผู้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าตามหลักการอิสลามแล้วสตรีไม่สามารถดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาได้ ทั้งๆ ที่มีทัศนะของนักวิชาการอิสลามบางท่านที่ให้ทัศนะว่าสามารถแต่งตั้งสตรีเป็นผู้พิพากษาในคดีแพ่งได้ รวมทั้งคดีครอบครัว ด้วยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าวทำให้มุมมองของสังคมที่มีต่อผู้พิพากษาสตรีเป็นด้านลบมากกว่าด้านบวก

คำตอบแทน

มีความแตกต่างระหว่างคำตอบแทนของผู้พิพากษาแห่งศาลศาสนาอิสลามและผู้พิพากษาศาลแพ่ง สำหรับเงินเดือนของผู้พิพากษาในศาลแพ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติคำตอบแทนของผู้

พิพากษา ค.ศ. 1971 มาตรา 2 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติว่าผู้พิพากษาหมายถึงผู้พิพากษาแห่งศาลสหพันธรัฐ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาแห่งศาลสูง และประธานศาลอุทธรณ์ ในฐานะข้าราชการตุลาการ ในขณะที่ผู้พิพากษาศาลศาสนาอิสลามหรือกอฎีมี่ฐานะเป็นเพียงข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับเงินเดือนจากกรมการบริการสาธารณะ (Public Service Department) ซึ่งจะเกิดช่องว่างแห่งสถานะระหว่างผู้พิพากษาศาลแพ่งและผู้พิพากษาศาลศาสนาอิสลามอย่างเห็นได้ชัด

การพัฒนาบุคลากรในศาลศาสนาอิสลาม

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่าการพัฒนาบุคลากรในศาลศาสนาอิสลามเป็นไปอย่างจำกัด รัฐจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในศาลแพ่งและพนักงานอัยการด้วยการจัดอบรมแก่บุคลากรดังกล่าวทุกปี ในขณะที่บุคลากรของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะมีโอกาสเข้ารับการอบรมในโครงการดังกล่าวก็ต่อเมื่อมีที่นั่งว่างเท่านั้น ปัญหานี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ารัฐให้ความสำคัญแก่บุคลากรในศาลแพ่งมากกว่าศาลศาสนาอิสลาม

อำนาจที่จำกัดของศาลศาสนาอิสลามในคดีมรดก

เกี่ยวกับคดีมรดกศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไม่มีอำนาจในการแบ่งทรัพย์สินมรดกของชาวมุสลิม แต่อำนาจดังกล่าวเป็นของศาลแพ่งชั้นฎีกา (Supreme Court) แทน ส่วนศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจแต่เพียงพิจารณาทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจวินิจฉัยถึงทายาทที่มีสิทธิในมรดก จากนั้นจะเป็นอำนาจของศาลแพ่งชั้นฎีกาที่จะแบ่งให้แก่ทายาทดังกล่าว ดังที่เกิดขึ้นในคดี *Jumaaton & Anor v Raja Hizaruddin* [1998] 6 MLJ 556

บทที่ 6

กลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร

บทนี้เป็นการศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร ประเทศมาเลเซีย โดยคณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการสำนักงานศาลศาสนาอิสลาม จำนวนสิบคนซึ่งมีความสนใจที่จะให้สัมภาษณ์ ส่วนประเด็นที่คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์มีทั้งหมด 8 ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา
- 2.เรื่องที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มาขอใช้บริการจากศาลศาสนาอิสลาม
- 3.ความพึงพอใจต่อทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลามกรุงเทพมหานคร
- 4.ความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล
- 5.ความรู้สึกที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองระบบในเวลาเดียวกัน
- 6.ความเหมาะสมของบทลงโทษที่กำหนดโดยศาลศาสนาอิสลาม
- 7.ศาลศาสนาอิสลามควรมีการพัฒนาในประเด็นใดบ้าง
- 8.ความพอใจเมื่อต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลาม

ผลการสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีจำนวนสิบคนซึ่งเป็นเพศหญิงทั้งสิ้น มีอายุระหว่าง 22-47 ปี ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ จำนวนห้าคน ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวนสามคนมีอาชีพ และไม่ประกอบอาชีพจำนวนสองคน มีระดับศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนสี่คน ระดับอนุปริญญาจำนวนสามคน และระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายสามคน

เรื่องที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์มาขอใช้บริการจากศาลศาสนาอิสลาม

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนจำนวนสี่คนมาร้องเรียนต่อศาลเพื่อบังคับให้อดีตสามีจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่า ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสามคนมาร้องเรียนต่อศาลเพื่อขอหย่าจากสามีเนื่องจากอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภริยาไม่ได้อีกต่อไป และมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนจำนวนสามคนมาร้องเรียนต่อศาล

เพื่อเรียกร้องมูตอะฮ์¹ จากอดีตสามีเนื่องจากถูกหย่าโดยไม่เป็นธรรม สองคนในจำนวนนี้ได้เรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตรพร้อมกันด้วย

ทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์กรุงเทพมหานคร

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความพอใจต่อทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความพอใจที่สุดโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังมองเห็นว่ายังมีปัญหาในเรื่องของการจราจรติดขัดในบางเวลา มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ควรมีทำเลที่ตั้งในแถบชานเมืองซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการจราจรติดขัดได้

ความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล จำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์มีความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาลโดยมิได้ให้เหตุผลเพิ่มเติม มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนมีความพอใจเนื่องจากการจัดระบบที่ดีของศาล และมีการนัดหมายครั้งต่อไปรวดเร็วและชัดเจน นอกจากนี้มีผู้สัมภาษณ์จำนวนสามคนที่มีความพอใจเนื่องจากการจัดระบบที่ดีของศาลและการให้บริการด้วยจิตไมตรีของเจ้าหน้าที่ศาล

ความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสามคนได้ตอบว่าหลังจากมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเพื่อกำหนดอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ค่อนข้างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งครอบคลุมถึงคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม เช่น คดีครอบครัว มรดก ทรัพย์สินจะกัฟ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเนื่องจากการบริหารจัดการมัสยิด องค์การบริหารจัดการ ชะกาต บัศศุลากาต เป็นต้น การแก้ไขดังกล่าวได้บัญญัติมิให้ศาลแพ่งเข้าไปแทรกแซงอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในการพิจารณาคดีดังกล่าวข้างต้น ทำให้ไม่มีปัญหาความซ้ำซ้อนของอำนาจระหว่างศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนที่ตอบว่ามีความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน โดยประเด็นที่เกี่ยวกับคู่สามีภรรยาที่ทำการสมรสภายใต้กฎหมายแพ่ง

¹ คำสินไหมทดแทนในกรณีที่ถูกหย่าโดยไม่มีความผิด

ต่อมาสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ารับอิสลาม แต่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้เข้ารับอิสลาม ซึ่งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไม่มีอำนาจตัดสินให้ทั้งคู่ขาดจากการสมรสตามกฎหมายอิสลาม เนื่องจากทั้งคู่ได้ทำการสมรสภายใต้กฎหมายแพ่ง ทั้งๆ ที่ตามหลักกฎหมายอิสลามแล้วทั้งคู่ได้ขาดจากการสมรสเรียบร้อยแล้ว

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนที่ตอบว่าไม่มีความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน โดไม่ได้ระบุเหตุผลเพิ่มเติม และมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งคนที่ตอบมีความลำบากใจแต่ไม่ได้ระบุเหตุผลทางกฎหมาย เพียงแต่อธิบายว่าถึงแม้ว่าจะลำบากแต่ก็ต้องอดทนต่อไป เพราะประเทศมาเลเซียเคยอยู่ภายใต้การปกครองของชาติตะวันตกเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ที่ทัศนคติในทางบวกว่าการบังคับใช้กฎหมายอิสลามจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่งความสมบูรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในมาเลเซียจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนตอบว่าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้จึงขออนุญาตไม่ตอบในประเด็นดังกล่าว

ความเหมาะสมของบทลงโทษที่กำหนดโดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนตอบว่าบทลงโทษทางแพ่งที่กำหนดโดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นมีความเหมาะสมแล้ว มีผู้ให้สัมภาษณ์หกคนที่ตอบว่าบทลงโทษทางแพ่งที่กำหนดโดยศาลชะรีอะฮ์นั้นมีความเหมาะสมแล้ว โดยไม่มีการเสนอความเห็นเพิ่มเติมใดๆ มีผู้ให้สัมภาษณ์สองคนอธิบายเพิ่มเติมว่าควรแก้ไขเพิ่มอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญา ถ้าเป็นไปได้ต้องการให้มีการขยายขอบเขตอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญาให้ครอบคลุมทุกคดี มิใช่บางคดีเหมือนกับทุกวันนี้ และผู้สัมภาษณ์จำนวนสองคนอธิบายเพิ่มเติมว่าควรแก้ไขอำนาจของศาลชะรีอะฮ์ให้สอดคล้องกันทุกรัฐในมาเลเซีย เพื่อมิให้เกิดความลักลั่นระหว่างรัฐ

ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงของศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอควรมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและกฎหมายบางฉบับ เพื่อขยายขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และเพิ่มบทลงโทษทางอาญาที่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญกำหนดให้การก่อตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นอำนาจของสหพันธรัฐมิใช่ของรัฐเหมือนในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อยกระดับสถานะความเป็นอยู่ของศาลชะรีอะฮ์เทียบเท่าเคียงไหล่กับศาลแพ่ง หรือถ้าเป็นไปได้ยก

ฐานะศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ให้สูงกว่าศาลแพ่งในฐานะที่มาเลเซียเป็นประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารใหม่ เพราะถึงแม้อาคารปัจจุบันจะมีความสะดวก แต่มีอายุการใช้งานนานมาก อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคลั่งและความสง่าของศาลที่เป็นองค์กรพิทักษ์ความยุติธรรมของประชาชน

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอให้มีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาให้เพียงพอต่อจำนวนคดี และยังได้เสนอให้มีการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของผู้พิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ผ่านการอบรมเข้มอย่างต่อเนื่อง

ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนสุดท้ายเสนอให้มีการพัฒนาศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในภาพรวม มิได้เจาะจงด้านใดด้านหนึ่ง โดยอธิบายว่าในปัจจุบันสถานะของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ต่ำกว่าศาลแพ่ง ดังนั้น รัฐบาลมาเลเซียควรทำทุกวิถีทางในการพัฒนาศาลชะรีอะฮ์ให้มีฐานะเทียบเท่าหรือเหนือกว่าศาลแพ่ง

กรณีมีสิทธิเลือกใช้ศาล จะใช้ศาลใดระหว่างศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์

จากจำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีเพียงสองท่านที่ตอบว่ามีสิทธิเลือก ก็จะใช้ศาลแพ่งแทนศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เหลือตอบ โดยไม่ลังเลว่าจะเลือกใช้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ผู้ให้สัมภาษณ์สองท่านที่จะเลือกใช้ศาลแพ่งให้เหตุผลว่าเนื่องจากความไม่เป็นระบบของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ จึงจะเลือกใช้ศาลแพ่งแทน ซึ่งมีระบบและที่สำคัญผู้พิพากษามีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมากกว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์มิได้กล่าวถึงประเด็นทางศาสนาเลย แต่ให้ความสำคัญกับความเป็นระบบและความยุติธรรมทั่วไปที่มีได้อยู่บนฐานของศาสนา

ส่วนผู้สัมภาษณ์ที่จะเลือกใช้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ได้อ้างเหตุผลของศาสนาเป็นหลัก กล่าวคือเมื่อมีศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอื่นใดที่มุสลิมจะไม่เลือกใช้ศาลดังกล่าว ในกรณีที่มุสลิมคนใดคนหนึ่งปฏิเสธอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ก็เท่ากับว่าเขาได้ปฏิเสธกฎหมายอิสลามนั่นเอง อันจะส่งผลต่อความเป็นมุสลิมของเขาอย่างไม่ต้องสงสัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย และนัยต่อประเทศไทย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการออกบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการศาสนาอิสลาม รวมทั้งกฎหมายการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นอำนาจของรัฐแต่ละรัฐของสหพันธรัฐมาเลเซีย ดังนั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาประจำรัฐในการออกกฎหมายดังกล่าว แต่สำหรับกัวลาลัมเปอร์ในฐานะสหพันธรัฐซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากับรัฐอื่นๆ การออกบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการอิสลามรวมทั้งกฎหมายการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแห่งสหพันธรัฐ ส่วนสถานะของกฎหมายอิสลามในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐได้บัญญัติอย่างชัดเจนว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ก็มิได้หมายความว่ามาเลเซียจะบังคับใช้กฎหมายอิสลามเต็มรูปแบบ แต่จะเน้นหนักในเรื่องของพิธีกรรมมากกว่า ดังที่ตนกูอับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศมาเลเซียได้เคยอธิบายไว้

ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการศาสนาอิสลามมีทั้งหมดสามองค์กรหลัก ได้แก่ มุฟตีย์ซึ่งมีหน้าที่บริหารกิจการที่เป็นข้อกำหนดแห่งศาสนบัญญัติ ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจหน้าที่บริหารความยุติธรรม และสภาศาสนาอิสลามมีอำนาจทุกอย่างที่เกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามยกเว้นกิจการที่อยู่ในอำนาจของมุฟตีย์และศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ข้างต้น

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง เพื่อศึกษาโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียสำหรับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์กรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกับโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในรัฐอื่นๆ ของมาเลเซีย กล่าวคือโครงสร้างของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แบ่งออก 3 ชั้น ได้แก่ ศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ศาลศาสนาอิสลามชั้นสูง และศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่สอง เพื่อศึกษาขอบเขตอำนาจศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัวส่วนอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในคดีครอบครัว แสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีใดๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งโจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม ที่เกี่ยวกับการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว และคดีอื่นๆ

ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ตลอดจนการเรียกร้องทรัพย์สินอันเกิดจากการหมั้น การสมรส การคืนดีหลังการหย่า การหย่า การฟ้องหย่า การไม่เชื่อฟังของภริยาต่อสามี การแยกกันอยู่ชั่วคราว ค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้ความดูแล การแบ่งหรือการเรียกร้องสินสมรส พินัยกรรม หรือการสั่งเสียเมื่อใกล้ตาย การให้โดยเสน่หา การระงับหรือการนระงับ (บนบาน) การแบ่งมรดกที่มีพินัยกรรมและไม่มีพินัยกรรม การกำหนดผู้มีสิทธิในการรับมรดก และคดีอื่นๆ ที่กฎหมายหรือบทบัญญัติอื่นๆ กำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม

ในกรณีคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พอใจกับคำพิพากษาของศาล ก็สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลเช่นเดียวกันกับศาลทั่วไป โดยสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นต่อศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ และอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงต่อศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ซึ่งเป็นศาลสูงสุด และคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ถือว่าถึงที่สุด

ผลการศึกษาสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่สาม เพื่อศึกษาอุปสรรคปัญหาอันเนื่องมาจากการบังคับใช้ศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซียในคดีเกี่ยวกับครอบครัว มีรายละเอียดดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

สำหรับปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ผลการศึกษาจากเอกสารแสดงให้เห็นว่าศาลศาสนาอิสลามมีอำนาจอย่างจำกัดและทับซ้อน กล่าวคือคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นอุทธรณ์ ซึ่งเป็นศาลศาสนาอิสลามสูงสุด สามารถอุทธรณ์ไปยังศาลแพ่งที่บรรดาผู้พิพากษาไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอิสลาม แต่ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขไปเรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในวันที่ 10 มิถุนายน 1988 เมื่อรัฐสภาแห่งสหพันธรัฐได้ทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเพื่อแก้ไขปัญหการขัดกันแห่งอำนาจระหว่างศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และศาลแพ่ง โดยบัญญัติว่าศาลแพ่งไม่มีอำนาจแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่าปัญหาข้างต้นได้รับการแก้ไขแล้ว แต่ความคลุมเครือระหว่างอำนาจศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลามยังคงมีอยู่ เช่น คำพิพากษาของศาลฎีกาในคดี *Mohamed Habibullah Faridah bt. Dato Talib v. Mohd. Habibullah bin Mahmood* [14 October 1989] ซึ่งศาลได้พิพากษาว่าภริยามุสลิมสามารถฟ้องสามีมุสลิมของนางเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำร้ายร่างกาย ศาลได้ปฏิเสธคำโต้แย้งของสามีที่ว่าคดีน่าจะเป็นอำนาจของศาลศาสนาอิสลาม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการสมรส และมีคำพิพากษาว่าการทำร้ายร่างกายมิใช่เป็นประเด็นการสมรส แต่เกี่ยวข้องกับการกฎหมายอาญา หรือกรณีคดีของ *Jumaaton v. Hizaruddin* ที่เกี่ยวข้องข้อพิพาทในการบริหารอสังหาริมทรัพย์ของเจ้ามรดก แทนที่จะเป็นศาล

ศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว แต่กลับเป็นศาลแพ่งแห่งสหพันธรัฐได้ทำพิจารณาพิพากษาแทนทั้งๆ ที่โจทก์และจำเลยเป็นมุสลิม และเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพย์สินของเจ้ามรดก

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่พบจากการศึกษาเอกสารอีกประการหนึ่งคือ ความแตกต่างกันในกฎหมายและระบบการบริหารศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ระหว่างรัฐต่างๆ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเชิงบริหารงานงานศาลระหว่างรัฐแต่ละรัฐ ผลกระทบที่สำคัญจากปัญหานี้คือทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและเกิดช่องว่างแห่งกฎหมายขึ้นมา ตัวอย่างเช่น รัฐแต่ละรัฐได้กำหนดเงื่อนไขของการสมรสมากกว่าหนึ่งคน(Poligamy)ของชายที่แตกต่างกัน ความแตกต่างดังกล่าวทำให้บุคคลบางคนถือโอกาสย้ายจากรัฐหนึ่งไปอยู่อีกรัฐหนึ่งเพื่อจะทำให้ตัวเองสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อทำการสมรสหญิงมากกว่าหนึ่งคน ตลอดจนปัญหาการทำงานของทนายความและลูกความในการที่จะแต่งตั้งทนายความในรัฐต่างๆ เพราะการจะเป็นทนายความได้นั้นจะต้องมีการแต่งตั้งจากคณะกรรมการในแต่ละรัฐก่อน ปัญหาต่อมาคือคำร้องขอเพื่อเปลี่ยนคำฟ้องจะไม่สามารถทำในรัฐอื่นได้เพราะกฎหมายแตกต่างกัน และสุดท้ายปัญหากรณีมีคดีที่ได้รับการตัดสินโดยศาลของรัฐหนึ่งแล้วแต่คู่ความไม่พอใจอาจจะยื่นคดีฟ้องใหม่ในรัฐอื่นๆ ได้อีก จากการศึกษา ยังพบอีกว่าความไม่สอดคล้องในการบริหารและระเบียบ กฎหมายระหว่างศาลในรัฐต่างๆ ของมาเลเซียมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าและเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาศาล และเป็นสาเหตุทำให้ชาวมุสลิมมีความลำบากในการติดต่อกับศาลหากเขาไม่อยู่ในรัฐที่มีการจัดตั้งศาล ส่วนในแง่ของการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อการวางแผนทางการเงินสำหรับการบริหารศาลก็ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่ถูกจำกัด และยากที่จะให้การฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่มีการเข้าซ้อนกันระหว่างอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์และศาลทั่วไป เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติอย่างชัดเจนว่าสำหรับคู่ความที่เป็นมุสลิมเท่านั้นที่อยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลาม ส่วนผู้ที่มิใช่มุสลิมก็ไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาลศาสนาอิสลาม ดังนั้นปัญหาอำนาจทับซ้อนระหว่างศาลศาสนาอิสลามกับศาลทั่วไปนั้นไม่เกิดขึ้น แต่ปัญหาคาบเกี่ยวจะเกิดขึ้นในบางกรณี เช่น เกี่ยวกับสถานภาพสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เข้ารับอิสลามหรือได้พ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม ถ้าพิจารณาในแง่ของศาลศาสนาอิสลามแล้ว การสมรสก็จะกลายเป็นโมฆะทันที แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของศาลแพ่งทั่วไปแล้ว สถานภาพสมรสดังกล่าวยังคงมีอยู่ ซึ่งส่งผลทำให้คู่สมรสสามารถเรียกร้องตามสิทธิและหน้าที่ของความเป็นสามีภริยา ผู้ที่เป็นมุสลิมจะไปฟ้องร้องต่อศาลทั่วไปเพื่อให้มีคำสั่งสิ้นสุดสถานภาพสมรสได้ เนื่องจาก

มุสลิมไม่มีสิทธิไปฟ้องร้องต่อศาลแพ่งทั่วไปได้ ในขณะที่ผู้มีใจมุสลิมจะไปฟ้องร้องต่อศาลศาสนาอิสลามก็ไม่ได้เช่นกัน ทำให้ปัญหานี้มียืดเยื้อหาทางออกไม่ได้

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์อีกประการหนึ่งคือการขาดความพร้อมของผู้ใช้บริการ กล่าวคือผู้ที่มาใช้บริการไม่มีการเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆที่จะเป็นพยานหลักฐานที่ศาลจำเป็นต้องใช้ในการประกอบการพิจารณาและพิพากษาคดี เช่น มิได้นำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นสาเหตุทำให้ศาลไม่สามารถดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ร้อง

ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าการที่กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษที่ไม่รุนแรงก็ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ กล่าวคือบทลงโทษที่ไม่รุนแรงไม่ทำให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเกิดความหวาดกลัว จึงมีการฝ่าฝืนกฎหมายอยู่เนืองๆ เช่น บทลงโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิตของการฝ่าฝืนมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยกฎหมายครอบครัวอิสลาม (เขตพื้นที่สหพันธรัฐ) ค.ศ. 1994 ว่าด้วยการฝ่าฝืนไม่ปรากฏต่อหน้านายทะเบียนสมรสภายในหกเดือนสำหรับผู้ทำการสมรสต่างประเทศ หรือการฝ่าฝืนมาตรา 40 ว่าด้วยการฝ่าฝืนกฎหมายจัดการสมรสโดยมิได้ขออนุญาตจากนายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือจัดการสมรสโดยปราศจากพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือจำนวน 2 คน ปรับไม่เกินหนึ่งพันริงกิต หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

ผู้มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนเองพึงมีก็เป็นปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ถูกค้นพบจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือผู้ที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามนั้นขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเองที่พึงมีตามกฎหมาย เช่นกรียาต้องการหย่ากับสามี แต่มาฟ้องร้องต่อศาลเพื่อขอหย่า ทั้งๆที่สิทธิของกรียาที่กฎหมายรับรองนั้นคือการฟ้องหย่า แต่กรียามีได้ดำเนินกระบวนการฟ้องหย่าและการที่จะให้ศาลบังคับให้สามีหย่าภรรยา นั้นมันเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักกฎหมายดังนั้นศาลจึงไม่สามารถปฏิบัติตามคำร้องของกรียาได้ เป็นเหตุทำให้ศาลศาสนาอิสลามไม่สามารถสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการได้อย่างเต็มที่

ความไม่เข้าใจของสังคมภายนอกต่อการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ถูกระบุโดยผู้ให้สัมภาษณ์ กล่าวคือคนในสังคมบางส่วนยังไม่เข้าใจอำนาจหน้าที่ของศาลศาสนาอิสลามอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในทางลบต่างๆ นานา สื่อหลายสำนักก็นำเสนอข่าวเกี่ยวกับศาลศาสนาอิสลามบนพื้นฐานของความไม่เข้าใจ ปัญหาข้อนี้ก็จะส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลที่มีต่อศาลศาสนาอิสลาม

ปัญหาและอุปสรรคต่อมาของการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามคือการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลาม กล่าวคือ เมื่อเทียบกับจำนวนของคดีและจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครแล้วจำนวนผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นถือว่ายังมีจำนวนยังไม่เพียงพอ ส่งผลทำให้คดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของศาลศาสนาอิสลามตามมา

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าสังคมยังมีทัศนคติไม่ค่อยดีต่อการแต่งตั้งผู้พิพากษาหญิงที่ประจำในศาลศาสนาอิสลาม เนื่องจากผู้คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าตามหลักการอิสลามแล้วสตรีไม่สามารถดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาได้ ทั้งๆ ที่มีทัศนะของนักวิชาการอิสลามบางท่านที่ให้ทัศนะว่าสามารถแต่งตั้งสตรีเป็นผู้พิพากษาในคดีแพ่งได้ รวมทั้งคดีครอบครัว ด้วยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนดังกล่าวทำให้มุมมองของสังคมที่มีต่อผู้พิพากษาสตรีเป็นด้านลบมากกว่าด้านบวก

ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นอีกว่าค่าตอบแทนสำหรับผู้พิพากษาในศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ต่ำกว่าค่าตอบแทนของผู้พิพากษาในศาลแพ่งทั่วไปถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์อีกประการหนึ่ง กล่าวคือค่าตอบแทนของผู้พิพากษาแห่งศาลศาสนาอิสลามจะมีความแตกต่างจากผู้พิพากษาของศาลแพ่ง สำหรับเงินเดือนของผู้พิพากษาในศาลแพ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนของผู้พิพากษา ค.ศ. 1971 มาตรา 2 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติว่าผู้พิพากษาหมายถึงผู้พิพากษาแห่งศาลสหพันธรัฐ ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาแห่งศาลสูง และประธานศาลอุทธรณ์ ในฐานะข้าราชการตุลาการ ในขณะที่ผู้พิพากษาศาลศาสนาอิสลามหรืออากูมีฐานะเป็นเพียงข้าราชการพลเรือนซึ่งได้รับเงินเดือนจากกรมการบริการสาธารณะ (Public Service Department) ซึ่งจะเกิดช่องว่างแห่งสถานะระหว่างผู้พิพากษาศาลแพ่งและผู้พิพากษาศาลศาสนาอิสลามอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนประเด็นการพัฒนาบุคลากรในศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ก็ถูกค้นพบจากการสัมภาษณ์ว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายว่าการพัฒนาบุคลากรในศาลศาสนาอิสลามเป็นไปอย่างจำกัด กล่าวคือรัฐจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในศาลแพ่งและพนักงานอัยการด้วยการจัดอบรมแก่บุคลากรดังกล่าวทุกปี ในขณะที่บุคลากรของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะมีโอกาสเข้ารับการอบรมในโครงการดังกล่าวก็ต่อเมื่อมีที่นั่งว่างเท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ประการสุดท้ายที่ถูกระบุโดยผู้ให้สัมภาษณ์คืออำนาจที่จำกัดของศาลศาสนาอิสลามในคดีมรดก กล่าวคือศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ไม่มีอำนาจในการแบ่งทรัพย์สินมรดกของชาวมุสลิม เนื่องจากอำนาจดังกล่าวเป็นของศาลแพ่งชั้นฎีกา (Supreme Court) ส่วนศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจแต่

เพียงพิจารณาทายาทผู้มีสิทธิได้รับมรดกเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจวินิจฉัยถึงทายาทที่มีสิทธิในมรดก จากนั้นจะเป็นอำนาจของศาลแพ่งชั้นฎีกาที่จะแบ่งให้แก่ทายาทดังกล่าว ดังที่เกิดขึ้นในคดี Jumaaton & Anor v Raja Hizaruddin

ส่วนผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ เพื่อศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามในประเทศมาเลเซีย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่สี่ เพื่อศึกษากลุ่มบุคคลที่มาใช้บริการในศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อสุดท้ายของวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีจำนวนสิบคนซึ่งเป็นเพศหญิงทั้งสิ้น มีอายุระหว่าง 22-47 ปี ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ จำนวนห้าคน ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวนสามคนมีอาชีพและไม่ประกอบอาชีพจำนวนสองคน มีระดับศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนสี่คน ระดับอนุปริญญาจำนวนสามคน และระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายสามคน ส่วนเรื่องให้ผู้ให้สัมภาษณ์มาขอใช้บริการจากศาลศาสนาอิสลาม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนจำนวนสี่คนมาร้องเรียนต่อศาลเพื่อบังคับให้อดีตสามีจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตรหลังการหย่า ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสามคนมาร้องเรียนต่อศาลเพื่อขอหย่าจากสามีเนื่องจากอยู่ด้วยกันฉันท์สามีภริยาไม่ได้อีกต่อไป และมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนจำนวนสามคนมาร้องเรียนต่อศาลเพื่อเรียกร้องมรดกชะรีอะฮ์ จากอดีตสามีเนื่องจากถูกหย่าโดยไม่เป็นธรรม สองคนในจำนวนนี้ได้เรียกร้องค่าเลี้ยงดูบุตรพร้อมกันด้วย

เกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์กรุงกัวลาลัมเปอร์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความพอใจต่อทำเลที่ตั้งของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ จำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความพอใจที่สุดโดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งมีความพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังมองเห็นว่ายังมีปัญหาในเรื่องของการจราจรติดขัดในบางเวลา มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ควรมีทำเลที่ตั้งในแถบชานเมืองซึ่งจะเป็นการลดปัญหาการจราจรติดขัดได้

เกี่ยวกับความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาล จำนวนครึ่งหนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์มีความพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศาลโดยมิได้ให้เหตุผลเพิ่มเติม มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนมีความพอใจเนื่องจากการจัดระบบที่ดีของศาล และมีการนัดหมายครั้งต่อไปรวดเร็วและชัดเจน นอกจากนี้มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสามคนที่มีความพอใจเนื่องจากการจัดระบบที่ดีของศาลและการให้บริการด้วยจิตไมตรีของเจ้าหน้าที่ศาล

สำหรับประเด็นความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสามคนได้ตอบว่าหลังจากมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐเพื่อกำหนดอำนาจศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่ค่อนข้างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งครอบคลุมถึงคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมุสลิม เช่น คดีครอบครัว มรดก ทรัพย์สิน wakaf ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเนื่องจากการบริหารจัดการมัสยิด องค์กรบริหารจัดการ ชะกาต บัณฑิตุลชะกาต เป็นต้น การแก้ไขดังกล่าวได้บัญญัติมิให้ศาลแพ่งเข้าไปแทรกแซงอำนาจของศาลชะรีอะฮ์ในการพิจารณาคดีดังกล่าวข้างต้น ทำให้ไม่มีปัญหาความซ้ำซ้อนของอำนาจระหว่างศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลาม

อย่างไรก็ตามมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนที่ตอบว่ามีความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน โดยประเด็นที่เกี่ยวกับคู่สามีภรรยาที่ทำการสมรสภายใต้กฎหมายแพ่ง ต่อมาสามีหรือภรรยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเข้ารับอิสลาม แต่อีกฝ่ายหนึ่งมิได้เข้ารับอิสลาม ซึ่งศาลชะรีอะฮ์ไม่มีอำนาจตัดสินให้ทั้งคู่ขาดจากการสมรสตามกฎหมายอิสลาม เนื่องจากทั้งคู่ได้ทำการสมรสภายใต้กฎหมายแพ่ง ทั้งๆ ที่ตามหลักกฎหมายอิสลามแล้วทั้งคู่ได้ขาดจากการสมรสเรียบร้อยแล้ว

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนที่ตอบว่าไม่มีความลำบากใจในการที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายสองฉบับในเวลาเดียวกัน โดยไม่ได้ระบุเหตุผลเพิ่มเติม และมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหนึ่งคนที่ตอบว่ามีความลำบากใจแต่ไม่ได้ระบุเหตุผลทางกฎหมาย เพียงแต่อธิบายว่าถึงแม้ว่าจะลำบากแต่ก็ต้องอดทนต่อไป เพราะประเทศมาเลเซียเคยอยู่ภายใต้การปกครองของชาติตะวันตกเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามผู้ให้สัมภาษณ์ท่านนี้ที่ทัศนคติในทางบวกว่าการบังคับใช้กฎหมายอิสลามจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่งความสมบูรณ์ในการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในมาเลเซียจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนตอบว่าไม่มีความรู้ในเรื่องนี้จึงขออนุญาตไม่ตอบในประเด็นดังกล่าว

เกี่ยวกับประเด็นความเหมาะสมของบทลงโทษที่กำหนดโดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนตอบว่าบทลงโทษทางแพ่งที่กำหนดโดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นมีความเหมาะสมแล้ว มีผู้ให้สัมภาษณ์หกคนที่ตอบโดยไม่มีการเสนอความเห็นเพิ่มเติมใดๆ ในขณะที่มีผู้ให้สัมภาษณ์สองคนอธิบายเพิ่มเติมว่าควรแก้ไขเพิ่มอำนาจของศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญา ถ้าเป็นไปได้ต้องการให้มีการขยายขอบเขตอำนาจศาลชะรีอะฮ์ในคดีอาญาให้ครอบคลุมทุกคดี มิใช่บางคดีเหมือนกับทุกวันนี้ และผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนอธิบาย

เพิ่มเติมว่าควรแก้ไขบทลงโทษที่อยู่ในอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ให้สอดคล้องกันทุกกรณีในมาเลเซีย เพื่อมิให้เกิดความลักลั่นระหว่างรัฐ

เกี่ยวกับประเด็นความต้องการในความเปลี่ยนแปลงของศาลชะรีอะฮ์ มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอควรมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญและกฎหมายบางฉบับ เพื่อยกขอบเขตอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือชะรีอะฮ์และเพิ่มบทลงโทษทางอาญาที่สอดคล้องกับบทบัญญัติอิสลาม มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญกำหนดให้การก่อตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เป็นอำนาจของสหพันธรัฐมิใช่ของรัฐเหมือนในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อยกระดับสถานะความเป็นอยู่ของศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เทียบเท่าเคียงไหล่กับศาลแพ่ง หรือถ้าเป็นไปได้ยกฐานะศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ให้สูงกว่าศาลแพ่งในฐานะที่มาเลเซียเป็นประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารใหม่ เพราะถึงแม้อาคารปัจจุบันจะมีความสะดวก แต่มีอายุการใช้งานนานมาก อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคลังและความสง่าของศาลที่เป็นองค์กรพิทักษ์ความยุติธรรมของประชาชน

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนเสนอให้มีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาให้เพียงพอต่อจำนวนคดี และยังได้เสนอให้มีการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของผู้พิพากษาของศาลชะรีอะฮ์ ผ่านการอบรมเข้มอย่างต่อเนื่อง

มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนสองคนสุดท้ายเสนอให้มีการพัฒนาศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในภาพรวม มิได้เจาะจงด้านใดด้านหนึ่ง โดยอธิบายว่าในปัจจุบันสถานะของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์จะด้อยกว่าศาลแพ่ง ดังนั้น รัฐบาลมาเลเซียควรทำทุกวิถีทางในการพัฒนาศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ให้มีฐานะเทียบเท่าหรือเหนือกว่าศาลแพ่ง

สำหรับประเด็นการเลือกใช้ศาลแพ่งและศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์หากมีสิทธิ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์เพียงสองท่านที่ตอบว่ามีสิทธิเลือก ก็จะใช้ศาลแพ่งแทนศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เหลือตอบ โดยไม่ลังเลว่าจะเลือกใช้ศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ผู้ให้สัมภาษณ์สองท่านที่จะเลือกใช้ศาลแพ่งให้เหตุผลว่าเนื่องจากความไม่เป็นระบบของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ จึงจะเลือกใช้ศาลแพ่งแทน ซึ่งมีระบบและที่สำคัญผู้พิพากษามีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญมากกว่าศาลชะรีอะฮ์ โดยที่ผู้ให้สัมภาษณ์มิได้กล่าวถึงประเด็นทางศาสนาเลย แต่ให้ความสำคัญกับความเป็นระบบและความยุติธรรมทั่วไปที่มิได้อยู่บนฐานของศาสนา

ส่วนผู้สัมภาษณ์ที่จะเลือกใช้ศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ได้อย่างเหตุผลของศาสนาเป็นหลัก กล่าวคือเมื่อมีศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอื่นใดที่มุสลิมจะไม่เลือกใช้ศาลดังกล่าว ในกรณีที่มุสลิมคนใดคนหนึ่งปฏิเสธอำนาจของศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ ก็เท่ากับว่าเขาได้ปฏิเสธกฎหมายอิสลามนั่นเอง อันจะส่งผลกระทบต่อความเป็นมุสลิมของเขาอย่างไม่ต้องสงสัย

นัยยะต่อประเทศไทย

1. เนื่องจากมุสลิมมีบทบัญญัติเฉพาะและแตกต่างกับศาสนาอื่นดังนั้นการตัดสินเมื่อเกิดข้อพิพาทในเรื่องครอบครัวและมรดกจึงต้องใช้บทบัญญัติที่ต่างกัน การแยกศาลออกเป็นเอกเทศระหว่างศาลศาสนากับศาลทั่วไปจึงเป็นวิธีการที่สมควรกระทำเพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องบทบัญญัติอิสลามทำหน้าที่ตัดสินในข้อพิพาทดังกล่าว

2. ประเทศมาเลเซียมีประชากรที่นับถือศาสนาหลายศาสนาด้วยกันถึงแม้ว่าจะมีประชากรที่เป็นมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ก็ตามแต่ก็ได้มีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์เฉพาะเพื่อตัดสินข้อพิพาทของมุสลิมในเรื่อง ครอบครัวและมรดก รวมทั้งในคดีอาญาบางคดี เพราะมุสลิมมีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องนำหลักศาสนามาบังคับใช้ในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน และการตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์นั้นก็ไม่มีผลใดๆต่อศาสนิกอื่นถึงแม้ว่าจะมีข้อพิพาทในเรื่องครอบครัว มรดกหรืออาญากับผู้ที่เป็นมุสลิมก็ตามเพราะกฎหมายได้บัญญัติอย่างชัดเจนแล้วว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์มีอำนาจตัดสินคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างมุสลิมด้วยกันเท่านั้น

ดังนั้นหากมีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ในประเทศไทยขึ้นมาก็จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ที่เป็นศาสนิกอื่นที่มีใช่มุสลิมเพราะอำนาจของศาลชะรีอะฮ์จะบังคับเฉพาะผู้ที่เป็นมุสลิมเท่านั้น

3. ศาลศาสนาอิสลามควรมีการจัดตั้งหลายชั้นศาลเพื่อให้ผู้ที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการตัดสินของศาลชั้นต้นสามารถที่จะทำการอุทธรณ์ต่อศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูงและชั้นอุทธรณ์ต่อไป โดยศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ชั้นสูงและศาลศาสนาชั้นอุทธรณ์มีสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นในกรณีที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง หรือยื่นตามคำพิพากษาของศาลศาสนาชั้นต้นหากเห็นว่าตัดสินได้ถูกต้องแล้วดังเช่นในคดีอุทธรณ์การเรียกร้องค่ามูตะฮ์ ซึ่งเป็นคดีเลขที่ 14500-001-002-2002 ระหว่าง Mohammad Farid Bin Abdul Rahman โจทก์ กับ Rabihah Binti Kamarudin จำเลย คดีนี้ถูกตัดสินโดยศาลศาสนาอิสลามชั้นสูงเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2005 ข้อเท็จจริงของคดีมีอยู่ว่าโจทก์และจำเลยเคยเป็นสามีภรรยา กัน เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2002 ศาลศาสนาชั้นต้น กรุงกัวลาลัมเปอร์ได้พิพากษาให้โจทก์ชำระค่ามูตะฮ์แก่จำเลย

เป็นจำนวนเงิน 30,000 ริงกิต โดยให้แบ่งชำระเป็นงวด โจทก์ไม่พอใจกับคำพิพากษาของศาลจึงอุทธรณ์คำพิพากษาดังกล่าวต่อศาลศาสนาชั้นสูงกรุงกัวลาลัมเปอร์

โจทก์ได้อ้างในคำอุทธรณ์ว่าการหย่าได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุผลที่เหมาะสม และโจทก์ได้โต้แย้งว่าศาลศาสนาอิสลามชั้นต้นได้กำหนดค่ามูตะฮะฮ โดยไม่คำนึงถึงความสามารถและฐานะของโจทก์

หลังจากที่ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงของคดี และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว จึงได้มีคำพิพากษาดังต่อไปนี้

1. ยกฟ้องคำอุทธรณ์ของโจทก์
2. ยืนตามคำพิพากษาของศาลศาสนาอิสลามชั้นต้น ในคดีแพ่ง เลขที่ 238/2000 ที่ได้พิพากษาให้ โจทก์ชำระค่ามูตะฮะฮ แก่จำเลยเป็นจำนวนเงิน 30,000 ริงกิต และพิพากษาเพิ่มเติมให้ชำระค่ามูตะฮะฮดังกล่าว โดยแบ่งเป็นงวด งวดละ 500 ริงกิตต่อเดือน รวมเป็นระยะเวลา 60 เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือนกันยายน 2005 เป็นต้นไป

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามในศาลยุติธรรมโดยบัญญัติให้คำพิพากษาของศาลจังหวัดถึงที่สุด ไม่สามารถอุทธรณ์และฎีกาในข้อกฎหมายอิสลามต่อไปได้ แต่สามารถอุทธรณ์และฎีกาในข้อเท็จจริงได้

4. ปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่งของศาลศาสนาในประเทศมาเลเซียคือ ความแตกต่างกันในการบริหารศาลระหว่างรัฐ เนื่องด้วยศาลศาสนาอยู่ภายใต้การดูแลของแต่ละรัฐดังนั้นกฎหมายที่บังคับใช้ในศาลของแต่ละรัฐนั้นบางครั้งจึงมีความแตกต่างกัน ดังเช่นในกรณีคำร้องขอแต่งงานมีภรรยาหลายคน (Polygamy) ความแตกต่างของเงื่อนไขการขอแต่งงานในกฎหมายของแต่ละรัฐไม่เหมือนกันทำให้บางคนถือโอกาส โดยการย้ายจากที่หนึ่งไปอยู่อีกที่หนึ่ง เพื่อใช้สำหรับการอนุมัติของการมีภรรยาหลายคนในรัฐด้วยเงื่อนไขง่าย ๆ ปัญหาดังกล่าวสามารถที่จะแก้ไขและป้องกันได้ หากว่าศาลศาสนาอิสลามหรือศาลชะรีอะฮ์ที่บังคับใช้ในประเทศไทยนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันช่องโหว่ลักษณะนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

5. ศาลศาสนาอิสลามกรุงกัวลาลัมเปอร์นอกจากมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวโดยตรงแล้ว ยังมีอำนาจครอบคลุมคดีการให้โดยเสน่หา การระกัฟหรือการนะซัร (บนบาน) อีกด้วย ตลอดจนมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในบางฐานความผิด

ดังนั้นหากมีการจัดตั้งศาลศาสนาอิสลามในประเทศไทยขึ้นมาก็ควรขยายขอบเขตอำนาจศาลในเรื่องข้างต้นด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมโดยตรง

บรรณานุกรม

- สมบรณ์ พุทธจักร. 2529. **การใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล.**
วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อิสมาแอ อาลี. 2546. **กฎหมายมรดกและพินัยกรรมอิสลาม.** ปัตตานี. โรงพิมพ์มิตรภาพปัตตานี.
- Abdul Monir Yaacob. 1998. 'Undang-undang Pentadbiran Agama Islam: Pengkanunan, Reformasi dan Penyelarasan' 2 **IKIM Law Journal** 37
- Ahmad Ibrahim. 1992. "Islamic Law in Malaysia", in **Developments in Malaysian Law**, ed. Syarifah Suhana Syed Ahmad. Petaling Jaya : Pelanduk Publication
- Ahmad Ibrahim and Ahileman Joned. 1987. **Malaysian Legal System.** Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ahmad Ibrahim.1997. **Pentadbiran Undang-Undang Islam Di Malaysia.** Kuala Lumpur : Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM).
- Andrew Harding.1995. "Islamic Law in Malaysia", **Yearbook of Islamic and Middle Eastern Law**, Eds.Eugene Cotran, Chibli Mallat, Vol.2,
- C.M. Turnbull.1972. **The Straits Settlement 1826-1867.** London : Timothy.
- Emily Sadka. 1991. **The Protected Malay States 1874-1895.** Kuala Lumpur : University of Malaya Press.
- Farid Sufian Shuaib. 2003. **Powers and Jurisdiction of Syariah Courts in Malaysia,** Kuala Lumpur: Malayan Law Journal
- G.W.Bartholomew. 1965. "The Commercial Law of Malaysian : A Study in the Reception of English Law", **Malayan Law Journal**, Kuala Lumpur.
- Hapipah Monel1978/80. "Pantadbiran Undang-undang Islam Johor", [The Administration of Muslim Law in Johore] **Project Paper**, Faculty of Law, University of Malaya.
- J.Kennedy. 1993. **History of Malaya.** Kuala Lumpur : S.Abdul Majeed and Co..
- J.E. Kempe and R.O. Winstedt, 1984 "A Malay Legal Digest of Pahang," **JMBRAS** 21: Part 1
- J.M. Gullick. 1992. **Rulers and Residents : Influence and Power in the Malay States.** Kuala Lumpur : Oxford University Press.
- Jessy Joginder Singh. 1961. **History of Malaya 1400-1959.** Penang : Peninsular Publication.
- JKSM. 2000. **Buletin**, , Bil. 1/2000. Kuala Lumpur : Jabatan Kehakiman Syariah Malaysia.

- K.G.Tregonning. 1964. **A History of Modern Malaya**. Singapore : University of Malaya Press.
- Liaw Yock Fang, (ed.) 1976.**Undang-undang Melaka**, The Hague.
- Mahmud Saedong Awang Othman, ‘Islamic Law and Its Codification’(1989) 1(1) **IUM Law Journal** 51
- Muhammad Hashim Kamali. 1999. “Islamic Law in Malaysia : Issue and Development”, **Yearbook of Islamic Law and Middle Eastern Law**, Vol.2.
- Rahimin Affandi Abdul Rahim. 2000. Islamic Law in Malaysia : The Impact of British Colonial Policy, **Islamic Quarterly**, no.1, vol.XIIV, 337-342
- Ramizah Wan Muhammad. 2006. **The Administration of Islamic Judicial System in Asean Countries With Particular Reference to Malaysia**. Ph.D. Thesis, Ahmad Ibrahim Kulliyah of Laws, International Islamic University Malaysia.
- T.Marning. 1968. “National Integration and Legal System : Malaysia”, **Malaya Legal Review**. New Sunday Times, 2002 : 6)
- Tunku Abdul Rahman. 1984. **Contemporary Issues in Malaysian Politics**. Petaling Jaya : Pelanduk Publication.
- Wu Min Aun. 1999. **The Malaysian Legal System**. Petaling Jaya : Longman.
- Zaini Nasohah. 2004. **Pentadbiran Undang-Undang Islam Di Malaysia : Sebelum Dan Menjelang Merdeka**. Kuala Lumpur : Utusan Publication & Distribution SDN BHD
- Zubir Embog. 1978/80. “Sejarah Undang-undang dan Kehakiman Islam Terengganu Sebelum Campur Tangan Inggeris”, [The History of the Islamic Law and Judiciary Prior to the British Intervention] **Project Paper, Faculty of Law, University of Malaya**,

ภาคผนวก

ศาลพระอิศวาลัมเปอร์

บรรยากาศการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

บรรยากาศการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

บรรยายการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

บรรยากาศการสัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการศาล

บรรยากาศการสัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการศาล (ต่อ)

